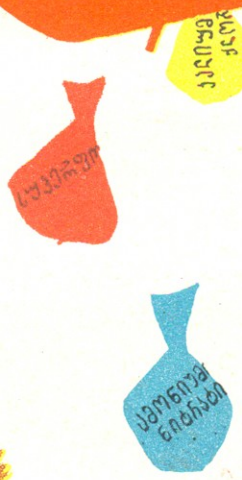
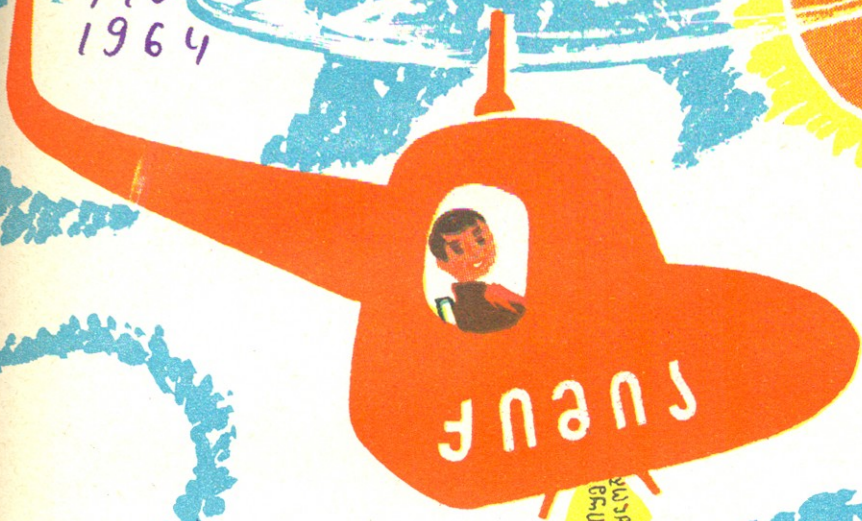

140
1964

საქართველო 4

ნ. ს. ხრუშჩოვი ქართულ გავრცეებთან

ილიჩი, წიგნები, რომლებიც მას ეჭირა, დიდი ტელეფონი, რომლითაც ლენინი მოსკოვში რეკავდა. მინდოდა, ერთხელ მაინც შევხებოდი ამ ნივთებს, მაგრამ არ შეიძლებოდა! აქ მრავალი ათასი ადამიანი ჩამოდის და ყველამ რომ ხელი შეახოს, ხომ გაფუჭდება! ეს ნივთები დიდი ხნის შემდეგაც უნდა ნახონ ადამიანებმა.

შემდეგ პატარა ოთახში შევედი. ყველანი გაჩუმდნენ; ისეთი სიჩუმე ჩამოვარდა, რომ ყურებმა წივილი დამიწყეს.

ექსკურსიამძღოლი მიუახლოვდა საწოლს, რომელზედაც თეთრი საბანი იყო გადაფარებული, გასწორა ბალიში და ნაღვლიანად თქვა:

— ამ საწოლზე, ამხანაგებო, 1924 წლის 21 იანვარს, ღამით, გარდაიცვალა დიდი ილიჩი.

ყველანი დამწუხრებულნი იდგნენ. კიდევ ერთხელ შევხედე თეთრ საწოლს და თვალებზე ცრემლი მომადგა.

ექსკურსიამძღოლმა თავზე ხელი გადამისვა.

შემდეგ ბაღში გავედი, სადაც ბევრი ყვავილი და წითელი ფოთლები იყო. ზოგიერთი ხე კი უკვე სულ გატიტვლებულიყო.

ვნახეთ ის სკამი, რომელზედაც ვლადიმერ ილიას ძეს უყვარდა ჯდობა, პატარა მოედანი, სადაც ლენინი სოფლის ბავშვებთან ერთად თამაშობდა ხოლმე. უცებ, შევნიშნე უზარმაზარი, წითელი ვაშლები.

აქ ვაშლის ხეების მთელი ბაღი იყო.

ექსკურსიამძღოლმა აგვიხსნა:

— ვლადიმერ ილიას ძე ამ ბაღის ვაშლებს მხოლოდ ბავშვებისათვის კრეფდა და მათ ურიგებდა.

თურმე მაშინ შიმშილობა იყო და, ლენინს უნდოდა, პირველ რიგში ყველაფერი ბავშვებისათვის მიეცათ.

დიდხანს ვუყურებდი წითელ ვაშლებს და მშურდამ ბავშვების ბედი, რომლებმაც თვითონ ნახეს ლენინი.

უცებ, ექსკურსიამძღოლმა მითხრა:

— ბიჭუნა, წადი, მოწყვიტე შენთვის ვაშლი.

მე რატომღაც შემეშინდა, განა შეიძლება აქ რაიმეს ხელი ახლო? და მამის ზურგს ამოვეფარე.

ნახატი
ჩრველ ცუცქირიძისა

ლ ე ნ ი ნ ი

სიმონ გაგუჩიაძე

ექსტრისიამძლოლი მოგვიასლოვ-
და, ხელი მომკიდა და მითხრა:

— მიდი, მიდი, ნუ გეშინია, მე ხომ
დაგრთე ნება!

ყველანი მე მიყურებდნენ და ილი-
მებოდნენ.

საჩქაროდ მივირბინე ვაშლის ხეს-
თან, მოვწყვიტე ვაშლი და მამასთან
მოვბრუნდი.

მოყოლა რომ დავამთავრე, მასწავ-
ლებელმა ვაშლი გამომართვა და სა-
თითოდ ყველას უჩვენა.

— იცით რა, — თქვა მანანამ და
მხარზე ისე გადაიგდო თავისი ნაწნა-
ვი, რომ სახეზე მომხვდა, — მოდით,
გავაყეთოთ შუშის კარადა, დავკი-
დოთ კედელზე და შიგ ლენინის ვაშ-
ლი შევინახოთ.

— კარგი აზრია, — თქვა მასწავ-
ლებელმა, — მაგრამ იცოდეთ, იმ
კლასში, სადაც ლენინის ვაშლი იქ-
ნება შენახული, არც ერთი სამიანი
არ უნდა იყოს.

სულ მალე კლასს „ლენინური“
შეარქვეს — არც ერთი სამოსანი
არ გვყავდა!

და აი, ერთხელ, გაზაფხულზე,
მასწავლებელმა მითხრა:

— ელგუჯა, გაკვეთილების შემ-
დეგ დარჩი, შენთან საქმე მაქვს.

გაკვეთილების შემდეგ, როცა ყვე-
ლანი დაიშალნენ, მასწავლებელმა
მიხურა საკლასო ოთახის კარი. მიუ-
ახლოვდა შინის კარადას და გამოი-
დო ვაშლი, რომელიც ისე დამკნარო-
ყო, რომ შემეშინდა კიდევ!

— რა ვუყოთ ახლა ამას? — მითხ-
რა მასწავლებელმა ნაღვლიანი ხმით
და ვაშლი ისევ კარადაში შეინახა...

იმ ღამეს ძილი არ მომეკარა... „რა
ქნათ? როგორ მოვიქცეთ?“

უცებ ერთმა აზრმა გამიელვა:
უნდა დავთესოთ! ვაშლის თესლი
უნდა დავთესოთ! ვაშა! — შევეძახე
გახარებულმა და ოცნების თვალთ
უკვე ნათლად ვხედავდი: როგორ
გაიხარა ჩვენმა დათესილმა ვაშლმა,
როგორ გაიხარდა და ამაღლდა ჩვე-
ნი ვაშლის ხე, როგორ მოდიან მის
სანახავად სხვა სკოლების მოსწავ-
ლეები, რა სიხარულით მიაქვთ ჩვე-
ნი ვაშლის ყლორტები, როგორ ამ-
ყნიან თავიანთი სკოლის ეზოებში
და, ყველგან, ყველა სკოლის ეზოში
როგორ შრიალეებენ ლენინის ბაღის
ვაშლის ხეები.

მე საოცრება არა ერთი

და არა ორი

გამიგონია...

გავუთბივარ

მათზე ოცნებას,

მაგრამ არ ვიცი

საოცრება—

ლენინის ტოლი,

ლენინის მსგავსი

მე არ ვიცი

სხვა საოცრება.

ლენინის შუბლი

მე მაგონებს

უმიჯნო სივრცეს,—

აელვარებულს

უნარნარეს

აპრილის დილით,

როდესაც გული

უჩვეულო ხალისით გიცემს

და ტანში გივლის

ერუანტელის

ტალღები ტკბილი.

მძლავრ ფრთებს მაგონებს

უმართლესი აზრი ლენინის,

ასეთი ფრთებით

არწივებთან ფრენას გაბედავ;

მიჰქრი სულ მაღლა...

და ლაყვარდში

ხელაწვედნილი

სხვა სიყვარულით

გადმოსცქერი

ამ ჩვენს პლანეტას.

მარად გვეყოფა

დაუშრეტელ

შუქად და სითბოდ

ლენინის გული—

ანთებული

მაღალ მზესავით;

ლენინის გულის

სითბოსა და

სინათლეს ითხოვს

იქ, შორს,—ბნელეთში

წელმოხრილი,

ტვირთქვეშ მკენესავი.

თითქოს ლენინში

შენივთდაო

სამყარო მთელი—

ხალხთა ნუგეშად,

ხალხთა ფიქრად,

ხალხთა გულისთქმად...

და მიჰგუგუნებს

მთიდან მთამდე

სახელი: ლენინ,

როგორც სიმღერა

სიცოცხლის და

გაზაფხულისა.

... მე საოცრება

არა ერთი

და არა ორი

გამიგონია...

გავუთბივარ

მათზე ოცნებას,

მაგრამ არ ვიცი

საოცრება—

ლენინის ტოლი,

ლენინის მსგავსი

მე არ ვიცი

სხვა საოცრება.

3. ი. ლენინი.

ლინოგრაფიურა ი. მანოხინისა

ერთი გამომცემელი არ იცნობდა ამ სტუდენტს, არასოდეს არ ენახათ იგი ლექციებზე და, ბუნებრივია, ცდილობდნენ, რაც შეიძლება რთული კითხვები დაესვათ მისთვის. იგი თამამად პასუხობდა დასმულ კითხვებზე, ყოველ მის პასუხში ცოცხალი აზრი და დიდი ერუდიცია იგრძნობოდა. პროფესორები სულ უფრო მეტი სიმპათიით იმსჭვადებოდნენ მისადმი.

ჭაბუკმა უნივერსიტეტის დამთავრების დიპლომი მიიღო; მიიღო იმ უნივერსიტეტის დიპლომი, სადაც არასოდეს არ უსწავლია.

ეს ახადგაზრდა—ვლადიმერ ილიას ძე ლენინი იყო.

თავის მოგონებებში ლენინის და, ანა ილიას ასული, იხსენებს, როგორ ემზადებოდა ლენინი გამოცდებისათვის: «ხეივანში მან მოგრძო სკამი გააკეთა და თითქმის მთელ ღლეებს იქ ატარებდა. ყოველ დღით, ჩაის შემდეგ, წიგნებით დატვირთული ვაღლია თავის ხეივანში მი-

გამოცდებზე

ეს 1891 წელს მოხდა. პეტერბურგის უნივერსიტეტის ერთ-ერთ აუდიტორიაში გამოცდები მიმდინარეობდა. მაუდგადაფარებულ დიდ მა-

გიდას მკაცრი გამომეტყველების პროფესორები უსხდნენ და მათ წინ მდგომ ჭაბუკს უსმენდნენ. ჭაბუკი გამოცდას ექსტერნად აბარებდა. არც

ლენინი და ჭადრაკი

დიოდა. იქ, სრულ მარტოობაში, წიგნებს კითხულობდა.

შემდეგ ცოტას ისეირნებდა, იბანავებდა და კვდავ წიგნებს ჩაუჯდებოდა».

ვალდია თავის თავისადმი ძაღზე მომთხოვნი იყო. მას არ უყვარდა აჩქარებით რაიმეს გაკეთება. ასე მაგალითად: გიმნაზიაში, დასაწერ ღიტერატურულ თემას ორი კვირით ადრე აცნობდნენ ხოლმე მოსწავდეებს, მაგრამ, მიუხედავად ასეთი დიდი ვადისა, გიმნაზიელები მხოლოდ უკანასკნელ დღეს ამზადებდნენ დავალებას. ვალდია კი პირველ დღესვე ჰკიდებდა ხელს საქმეს და ორი კვირის განმავლობაში გამუდმებით მუშაობდა თემაზე. გვგმას შეადგენდა, შემდეგ რვეულის მარცხენა გვერდებზე შავად დაწერდა მთელ თემას, მარჯვენა ფურცლებს კი ცარიელს ტოვებდა. დროთა განმავლობაში რაიმე ახალი აზრი რომ მოუვიდოდა, იმ სუფთა ფურცელზე ჩაწერდა. მისი დაწერილი თემები იმდენად საინტერესო იყო, რომ მასწავლებელი მუდამ ხუთს პლუსით უწერდა და ხმამაღლა უკითხავდა კლასს.

ვალდია არასდროს არ ენდობოდა მარტო ნიჭს, იგი ძაღზე ბევრს მეცადინეობდა, განსაკუთრებით კი — გამოცდების დროს.

ვალდია ულიანოვი 8-9 წლის იქნებოდა, როცა ჭადრაკის თამაშის წესებს გაეცნო და ათვისების გასაოცარი უნარი გამოიჩინა. პატარა ვალდიას ცოდნის დაუოკებელი სურვილი ჰქონდა, იგი ცდილობდა ყველაფერში მიეზადა თავისი უფროსი ძმისათვის, ალექსანდრესათვის.

ალექსანდრე შესანიშნავად თამაშობდა ჭადრაკს და ვალდიასაც მხოლოდ ძლიერ მოწინააღმდეგეებთან უყვარდა თამაში. მას არ მოსწონდა მსუბუქი პარტიები და, როცა იოლად გაიმარჯვებდა, — სწყინდა კიდევ. ასეთ შემთხვევაში იცოდა ხოლმე თქმა: ეს — მე კი არ მოვიგე, — შენ წააგეო.

ვლადიმერ ილიას ძეს იზიდავდა დაძაბული ბრძოლა, ძნელი მდგომარეობიდან თავის დაღწევა, კომბინაციები. სწორედ ამიტომ არ უყვარდა შედარებით სუსტ მეტოქეებთან თამაში. მაგრამ თუ თამაშზე მაინც დაიყოლიებდნენ, ასეთ მეტოქეს, ძალების გათანაბრების მიზნით, წინასწარ რომელიმე ფიგურას შესთავაზებდა.

დიდი სიამოვნება განაცდევინა ვლადიმერ ილიას ძეს ჭადრაკმა, როცა იგი სოფელ შუშენსკოეში იყო გადასახლებული.

არც საზღვარგარეთ, ემიგრაციაში ყოფნისას ივიწყებდა და ლენინი ჭადრაკს. ეს კარგად იცოდა დედამისმა დი სწორედ ამიტომ გადაუგზავნა მას პარიზში მამისეულ-ჭადრაკი. სამწუხაროდ, ჭადრაკის ეს კომპლექტი უგზო-უკვლოდ დაიკარგა პოლონეთში ლენინის ბინაზე პოლიციის თავდასხმის დროს.

რევოლუციისა და სამოქალაქო ომის წლებში ლენინს არ ეცალა ჭადრაკისათვის; არც მშვიდობიანი მშენებლობის პერიოდში რჩებოდა დრო თამაშისათვის. მაგრამ მოსკოველმა მოჭადრაკეებმა მაინც აირჩიეს იგი თავიანთი კლუბის საპატიო წევრად.

ვლადიმერ ილიას ძე ლენინს არაერთხელ უთქვამს, რომ «ჭადრაკი გონების სავარჯიშოა». იგი დიდ შეფასებას აძლევდა საჭადრაკო კომპოზიციას, უყვარდა ამოცანებისა და ეტიუდების ამოხსნა, რადგან სწორედ აქაა საჭირო გამომგონებლობა, ფანტაზია, კომბინაციური გადაწყვეტის პოვნა...

ცნობილია, თუ რა დიდი ქებით მოიხსენია ვ. ი. ლენინმა ძმისადმი მიწერილ წერილში ძმები პლატოვების ეტიუდი. ამ ეტიუდის მაღალი შეფასება მეტყველებს ლენინის დიდ საჭადრაკო გემოვნებაზე.

სიმონ დოლიძე

ას შემდეგ კაი ხანი გავიდა, ბევრმა წყალმა ჩაიარა... ას-ლა ტკბილად, უდარდელად ცხოვრობ შენს მყუდრო ოჯახში და მოგონებებს ვეღარ აუღიხარ.

რომ იტყვიან, წისქვილის ქვა არ დაბრუნებულა შენს თავზე, თორემ სხვა რა არ გადაგხდენია. დევნა, ციხე, შიმშილი, ცემა, დამცირება, სიკვდილით მუქარა — რა არ გადაიტანე; გულს მაინც არ იტეხდი, გწამდა და იბრძოდი, გჯეროდა და თავს არ ზოგავდი.

დიდმა იმედმა და რწმენამ გიბიძგა რევოლუციური მოძრაობისაკენ. გესმოდა გლეხის გულისთქმა, ხედავდი მუშის გასატყობს.

შენ თვითონ დარწმუნდი, რომ იარაღის გარდა ვერაფერი იხსნიდა მუშას და გლეხს, რომ თავისუფლებისათვის სისხლი უნდა გაეღოთ, მილიონებთან ერთად, ათასების გვერდით მტკიცედ აღმართე მკლავი მჩაგვრელთა წინააღმდეგ.

...პატიოსანი და მშრომელი ოჯახი ჰქონდა მამაშენს. ვინ არ იცნობდა ფოთში ერემია დოლიძეს. გაუჭირდა წვრილშვილიან ოჯახს. თავს ზევით ძალა არ ჰქონდა მამას — სამოქალაქო სასწავლებლის მესამე კურსიდან გამოგიყვანა და სახელისნო სასწავლებელში მიგაბარა.

მაშინ ჩვიდმეტი წლის ჭაბუკი იყავი. მხნე, ამაყი, შეუდრეკელი და პირდაპირი. იფეთქა თუ არა 1905 წლის რევოლუციამ, უყოყმანოდ აიღე იარაღი ხელში და მებრძოლ რაზმში ჩადექი ქოჩორა ბიჭი. დაგეკალა საბრძოლო იარაღების შენახვა და მოვლა, არალეგალური ლიტერატურის ჩამოტანა თბილისიდან, ბათუმიდან და მისი გავრცელება ფოთში.

...ბნელი, აშმორებული სარდაფი... ძილი შენთვის არაა და მოსვენება, თვალის წარამარა კარებისაკენ გაგირბის, შენი სიცოცხლე ბეწვზე ჰკიდია, თუ მო-

გისწრეს. მორჩა, — ანდაზე აგაგებენ რევოლუციის მტრები. დღე და ღამე დგახარ და იარაღებს ალაგებ ჩუმად, ფრთხილად. ფეხაკრეფით გადი-გამოდიხარ, თვალ-ყური კარისკენ გაქვს. სიმამაცე და გულადობა არ გაკლია, საქმის ერთგულება და გამარჯვების რწმენა ძვალ-რბილში გაქვს გამჯდარი, მაგრამ რალაც უხილავი, პატარა შიში ისე დაგივლის ხოლმე სხეულში, თითქოს ჭიანჭველებმა დაგიარესო. ოღნავი ჩქარა და, შემართული ხარ, ძარღვები გეჭიმება, ფართო თვალებიდან ცეცხლი გცვივა, სუნთქვა საბერველის ხმას ემსგავსება... უცებ გაგივლის შიში, — გამოერკვევი. შენს წინ ბოძია, ზეთში გათხვრილი ბოძა და სხვა არაფერი. დამშვიდდები და საქმეს განაგრძობ. იცი, რომელ სიგნალზე რა იღონო. შენ არალეგალური ლიტერატურის ჩამოტანა და გავრცელება თქვი! თბილისიდან თუ ბათუმიდან რამხელა გზაა ფოთამდე! ყოველ ნაბიჯზე ხიფათი გეკლავს, რევოლუციის მტრებს არ სძინავთ. ვაი იმ გავლას, შენ რომ ამ გზას გაივლიდი ხოლმე, მაგრამ ბრძოლა — ბრძოლაა.

ავრცელებდი არალეგალურ, რევოლუციურ ლიტერატურას. უკითხავდი, ასწავლიდი, შთაგონებდი მერყევ ადამიანებს, რომ ყველა რევოლუციური სულისკვეთებით ანთებულიყო, რომ ყველას ერთ მიზანში ესროლა, ერთგულად ესროლა, აზვირთებულიყო მასების ძალა და ბოლო მოღებოდა ჩაგვრას.

გამჭირახობითა და უანგარო სამსახურით სახელი გაითქვი, ნამდვილი მებრძოლის სახელი. თვრამეტიოდე წლის სიმონ დოლიძეზე ხალხი ალაპარაკდა.

1905 წლის ნოემბერში ბათუმიში ბარიკადები აღმართეს. დიდი ამბები დატრიალდა ქალაქში. ფოთში ვეღარ მოისვენებ, გულმა სისხლიანი ბარიკადებისაკენ გაგიწია, მედგრად და დედქი იქ და ტყვიით იცავდი ხალხის მიზანს. მალე ფოთს მამველი გემი მოადგა. გემიდან საბრძოლო იარაღების გადმოტვირთვა იოლი საქმე არ იყო. დაჰკარი ფეხი და მშობლიურ ქალაქში გაჩნდი. ერთ ხანს აქ დაჰყავი. არალეგალურ კრებებზე კამათობდი უხსნიდი, ასწავლიდი, ათასნაირ გეგმებს ადგენდი. ყველასთვის შენ

უნდა მოგესმინა და გეპასუხნა, როგორც ხელმძღვანელსა და ინიციატორს. ყოველ წუთს თავდასხმა და აწიოკება იყო მოსალოდნელი. არ უშინდებოდი არც მუქარას, არც საფრთხეს. თანდათან გავრცელდა შენი რევოლუციური მოღვაწეობის ამბავი. გაივს შენი ასავალ-დასავალი. მოგავნეს და დაგაპატიმრეს.

— თქვი! — გაშინებდნენ; — თქვი! — გემუქრებოდნენ; — თქვი! — იარაღს გიღერდნენ, მაგრამ შენ ღუმდი, როგორც სამარე და მწარედ გეღიმიებოდა. დიდი წვალებით და დავიდარაბით მალე დააღწიე პატიმრობას თავი. რევოლუციის დიდი საქმე გიხმობდა ფოთელ ბიჭს. ამ დროს მთელ ქვეყანას მოედო ლენის მუშათა დახურვის ამბავი, ადელა რევოლუციური სამყარო. დრტვინავდნენ მუშები, შფოთავდნენ გლეხები. ბათუმიში მუშათა დიდი კრება გაიმართა, შენ იდექი ტრიბუნაზე და მგზნებარედ ყვებოდი ლენის ამბავს. შენს კვალს მოაგნეს ავაზაკებმა. კვლავ დილეგი გელოდა, კვლავ წამება გემუქრებოდა, მაგრამ, ნურას უკაცრავად: გზაში გაუსულტი ბინძურ ხელს და პეტერბურგისაკენ აიღე გეზი. შეურიგდი რევოლუციონერის ბედს: ბათუმიში ტყვიას გიშენდნენ, ფოთში გაპატიმრებდნენ, პეტერბურგში სისხლიან ბარიკადებზე იდექი, ბაქოში არალეგალურ კრებებზე ჩურჩულებდი, ქუთაისში ჟანდარმები დაგდევენ და ასე ილეოდა შენი ახალგაზრდობა, ასე გეპარებოდა სიბერე, მაგრამ დიდი მომავლის იმედით ცოცხლობდი და იბრძოდი.

...პეტერბურგში ძმასავით მიგიღეს რუსმა რევოლუციონერებმა, — „მართალი ყოფილა: „გულს გული იცნობსო“, სიხარულით თქვი შენ. ალბათ კარგად გახსოვს კალოშების ფაბრიკა, გახსოვს შენი კარგი ძმაკაცი — ტანმორჩილი, მხიარული ხარატი ლულინი. ალბათ ისიც გახსოვს — მისი სიკვდილი რომ გაიგე და ცრემლები წაგსკდა. ამდენი წვალება გენახა, ამდენი ტანჯვა გაგეცადა და ჯერ თვალზე ცრემლი არ გაგკარებოდა. მაგრამ!..

პეტერბურგში ხმა დაირხა — „მეფე დააპატიმრესო“. ფაბრიკის მუშები

ქონაში გამოცვივდით. დაგაყარეს ტყვიები. რას იზამდით, კალოშებს ხომ ვერ ესროდით? ბევრმა თავს უშველა, ბევრი უსულოდ დაეცა. ახლაც დადივით გაზის შუბლზე იქაური ტყვიის ნიშანი. ვიღაც მაღლიანმა გიშველა და მოგასულიერა, თორემ ბეწვზე ეკიდა შენი სიცოცხლე. გახვრეტილი შუბლით წამოხვედი პეტერბურგიდან და ბაქოს მიაშურე. აქ ნავთის ქარხანას შეაფარე თავი. წუთი რაა, წუთითაც არ იფიწყებდი რევოლუციის საქმეს. მაინც რა ძალა გქონდა, რა სული გეღდა, რომ ვერაფერმა გაგტყუა. დიდმა მიზანმა აგიტანა, დიდმა რწმენამ აგიტაცა და სახალხო საქმიანოვის წირავდი ყველაფერს.

ბაქოში ერთ პატარა, სოროსავით ოთახში დაბინავდი. ამ პატარა სოროში ახერხებდი დიდი საქმის გაკეთებას. სადამოობით გატყდილი იყო შენი ოთახი. კვლავ არალეგალური კრებები და რევოლუციური ლიტერატურის კითხვა. ხალხს აწრთობდი, ამზადებდი, მოუწოდებდი და შთააგონებდი.

...მაღე დიდი ოქტომბრის სოციალისტური რევოლუციის ჟამმა დარეკა. აზვირთდა თავისუფლებისათვის ბრძოლის, მონობისაგან თავდახსნის სულისკვეთება. დაიძრა ხალხი. შენ, როგორც რევოლუციის მტკიცე ჯარისკაცი, მუდამ წინა ხაზზე იდექი. გამოვიძახეს რევოლუციურ შტაბში და პირდაპირ გითხრეს: სიმონ დოლიძე უხელმძღვანელებს რკინიგზის ხაზზე ბაქოდან პროსლადნაამდე პოლიციელებისა და სამხედროების განიარაღებას. დაიძრა შენი რაზმი. ათეული წლების მანძილზე იბრძოდი და სირცხვილი არ გიჭამია, შენი სიტყვა და საქმე ერთი იყო და, ახლა, ამ დიდი ბრძოლების დაგვირგვინების ჟამს მართლაც რომ ზღაპრული სიმამაცე გმართებდა. ყველაფერი აწონ-დაწონე, გაიანგარიშე და შეუტეით. სისხლის ფასად დაუჯდა შენს რაზმს ამ ამოცანის შესრულება, მაგრამ პირნათლად შეასრულა. დავალებებს დავალებები მოსდევდა, ბრძოლებს ბრძოლები და შენ ყოველთვის მოწოდების სიმადლეზე იდექი. ხალხმა ამაგი დაგიფასა — ბაქოს მუშათა და ჯარისკაცთა დეპუტატების საბჭოს პირველი მოწვევის წევრად აგირჩიეს. შენთვის ეს წელი ორნაირადაა დიადი თარიღი. ჯერ ერთი, რაც მთავარია, დიდი რევოლუ-

ციური მიზნების აღსრულებას მოესწარი და, მეორეც, ბოლშევიკური პარტიის რიგებში მიგიღეს.

...არ ისვენებდნენ მტრები, გააფთრებით ებრძოდნენ ოქტომბრის პირველ მძლავრ ნაბიჯებს, მაგრამ ამაოდ. რევოლუციის ავანგარდი რაზმი ფხიზლად იდგა სადარაჯოზე. ამ რაზმის ერთ-ერთი წევრი შენც იყავი. მენშევიკებმა თვალში ამოგიღეს, გდიეს და დაგაპატიმრეს. თბილისი, ქუთაისი, ბათუმი, — ციხიდან ციხეში გატარებდნენ, მაინც ვერ გაგტყუეს. ბათუმის ციხეში ჯანმრთელობამ გიღალატა, მაგრამ სულით არ დაცემულხარ, იმედი არ დაგიკარგავს.

— დილით უგუნებოდ გაფხდი, პირი გამიშრა, ენა სახაზე დამეწება, ტანში შემეხურა, კანკალმა ამიტანა, კბილებს კბილებზე ვაჭერდი გამწარებული, მაგრამ ყბებს ვერ ვიმაგრებდი; ავარდა სიცხე და აღმურივით მომედო, — ასე იგონებ შენ იმ მწარე დღეს.

პატიმრობიდან რომ განთავისუფლდი, დღის წესრიგში იდგა კონტრრევოლუციონერების განადგურება. დავალებებს დავალებები მოსდევდა, ბრძოლებს — ბრძოლები.

...კვლავ ბეწვზე გადარჩი სიკვდილს.

— მენშევიკებმა ცხენებით გადაგეთელეს, ცხენის ფლოქვებით დათეთვილი ბეჭები თონესავით გისურდა, ხელები მოჭრილი ტოტებივით გეკიდა, მუხლმოკვეთი-

ლი ეგდე და სისხლი გდიოდა. გადარჩი კვლავ ბეწვზე გადარჩი.

...მოესწარი ბედნიერ დღეს — საბჭოთა ხელისუფლებამ გაიმარჯვა. აქ არ დამთავრებულა შენი ბობოქარი ცხოვრება. მერეც ბევრი რამ გააკეთე. სადაც პარტია და მთავრობა გიხმობდა, მუდამ იქ იბრძოდი. ერთგულად და უანგაროდ ემსახურებოდი სახალხო საქმეს.

დაგიფასდა დიდი ამაგი. უყურებ მთავრობის ჯილდოებს, საპატიო სიგელებს და გული ხალისით გევესება. მაგიდაზე გიდევის სქელი, წითელყდიანი წიგნი — „რევოლუციური მოძრაობის მოღვაწენი საქართველოში“. ეს საპატიო წიგნია, გამოჩენილი ქართველი რევოლუციონერების ნამდვილი მატიანე. შენც აქ ხარ, რჩეულთა შორის. მიჯრით მისდევენ თარიღები ერთმანეთს და შენს დიდ რევოლუციურ წარსულს ღაღადებენ.

ეს წიგნი უძვირფასესი განძია შენთვის. ათრთოლებულ ხელს გააპარებ, გადაფურცლავ, ერთ ხანს ჯიუტად ჩაჰკირკიტებ სტრიქონებს, მერე თვალებს ხუჭავ, და წარსულში გადაეშვები...

...ახლა, ხალხის უანგარო სამსახურში გათეთრებული, მშვიდად ცხოვრობ შენს ტკბილ ოჯახში.

ფილიპე ბერიძე

რამდენი რამ აქვს მოსაგონებელი ძველ რევოლუციონერს. პატარები სულგანაბული უსმენენ ბაბუა სიმონს.

ქალთა საერთაშორისო დემოკრატიული ფედერაცია

1945 წლის პირველ დეკემბერს პარიზში—ქალთა საერთაშორისო პირველ კონგრესზე შეიქმნა ქალთა საერთაშორისო დემოკრატიული ფედერაცია. (МД-ФЖ. Международная демократическая федерация женщин). ეს ფედერაცია თავის რიგებში აერთიანებს მსოფლიოს მრავალი ქვეყნის ქალთა ანტიფაშისტურ დემოკრატიულ ორგანიზაციებს.

ფედერაციის შექმნისას მის შემადგენლობაში 39 ქვეყნის ქალთა ნაციონალური ორგანიზაცია შევიდა. ქალთა საერთაშორისო დემოკრატიული ფედერაციის გავლენის გაძლიერებასთან ერთად იზრდებოდა ფედერაციის წევრთა რიცხვიც. მის შემადგენლობაში შევიდნენ ინდოეთის, ბირმის, ტაილანდის, ირანის, იაპონიის, სირიის, ლივანის, ტუნისის, ნიგერიის, ჩილის, ვენესუელისა და სხვა ქვეყნების ახლად ჩამოყალიბებული ქალთა ორგანიზაციები. საბჭოთა ქალები ფედერაციის შემადგენლობაში საბჭოთა ქალების ანტიფაშისტური კომიტეტით არიან წარმოდგენილნი.

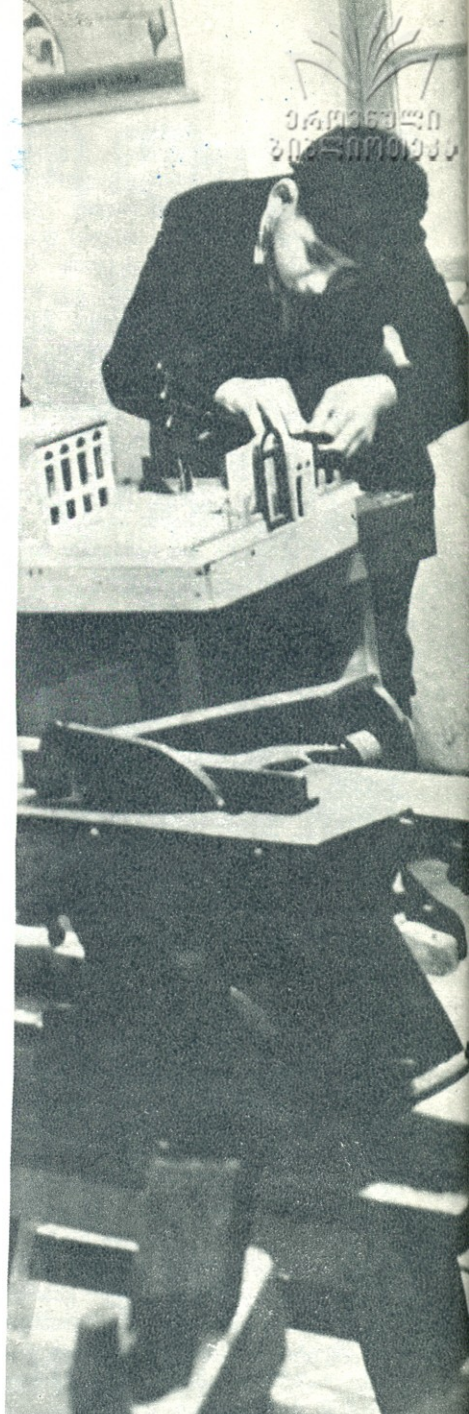
ფედერაციის უმაღლეს ორგანოს წარმოადგენს ქალთა საერთაშორისო კონგრესი, რომელიც ფედერაციაში შემავალ ქალთა ორგანიზაციების დელეგაციების საგან შედგება. ქალთა ნაციონალურ ორგანიზაციებს, კონგრესიდან კონგრესამდე ხელმძღვანელობს საბჭო, რომლის შემადგენ-

ლობას კონგრესზე ირჩევენ. საბჭოში, ყველა ნაციონალური ორგანიზაციის წარმომადგენლები შედიან. თავის მხრივ, საბჭო ირჩევს თავმჯდომარეს და ვიცე-თავმჯდომარეს, რომელთაც კონგრესი ამტკიცებს. ფედერაციის საბჭოს ხელმძღვანელ ორგანოს, სესიიდან სესიამდე, წარმოადგენს აღმასრულებელი კომიტეტი და ბიურო. ისინი თვალყურს ადევნებენ კონგრესისა და საბჭოს მიერ მიღებულ გადაწყვეტილებათა შესრულებას. ფედერაციის ადმინისტრაციული ორგანოა სამდივნო, რომლის შემადგენლობაში შედის გენერალური მდივანი და რვა მდივანი. მდივნებს აღმასრულებელი კომიტეტის წევრთაგან ირჩევენ საბჭო.

პირველ საერთაშორისო ქალთა კონგრესზე ფედერაციის მდივნად არჩეული იქნა ცნობილი ფრანგი საზოგადო მოღვაწე, ხალხთა შორის მშვიდობის დაცვის საერთაშორისო ლენინური პრემიის ლაურეატი, ფიზიკის მეცნიერებათა დოქტორი ეჟენი კატონი, ხოლო გენერალურ მდივნად—ჰიტლერელი ოკუპანტების წინააღმდეგობის მოძრაობის აქტიური წევრი, ფრანგი ქალი—მარი კლოდ ვაინ-კუტურე.

1951 წლის იანვრამდე ქალთა საერთაშორისო დემოკრატიული ფედერაციის კომიტეტი მუშაობდა პარიზში, მაგრამ საფრანგეთის მთავრობამ ამერიკის იმპერიალისტთა საამებლად, აკრძალა ფედერაციის კომიტეტის მოღვაწეობა საფრანგეთში და კომიტეტი იძულებული გახდა დაეტოვებინა პარიზი. კომიტეტის ადგილსამყოფელი ამჟამად ბერლინია.

ქალთა საერთაშორისი დემოკრატიული ფედერაცია უშვებს ყოველთვიურ ჟურნალს „ენშინი მირა“. ფედერაციის ოფიციალურ ენებად მიღებულია: ფრანგული, ინგლისური, რუსული, ესპანური, ჩინური და გერმანული.

მე

წყალი, წყალი!

უნაყოფო, ვეებერთელა სივრცე ეგდო
ორხვევიდან გარეჯამდე... მოვიდა ადამი-
ანი, დაჰკრა წერაქვი და ხმლის ნამსხვ-
რევები ამოცვივდა მიწიდან. მიწა არ
იყო მწირი, მაგრამ... წყალი იყო საჭი-
რო, წყალი!

— იორი! — გაიფიქრა ადამიანმა,
მაგრამ მარტოკა რას გახდებოდა. მო-
ვიდა მეორე, მესამე, მეოთხე... მეათე...
მეასე... აგუგუნდნენ ბულდოზერები, ექ-
სკავატორები, თვითმცლელი მანქანები...

ივრის წყალი სამგორის ველზე მიუშ-
ვეს.

გადატრუსულმა მინდორმა ფერი გა-
დაიწმინდა.

ადამიანს სახლი ხომ უნდოდა. — აი-
შენა ქვიტიკირის სახლი. მიწა გადააბ-
რუნა და ვაზი ჩაყარა. ვაზი მკლავის-
სიგრძე მტევნებით დაიხუნძლა. დაწურა
ადამიანმა ყურძენი და ღვინით თიხის
ჯამი აავსო. მარტოკა ვერც ნადიმს გას-
წევდა, — გადასძახა მეზობელს და გუ-
ლიანად დალოცეს გაცოცხლებული მიწა.

გაჩნდა სოფელი. აიშენეს კლუბი და
მაღაზია... სოფლის შუაგულში წამოჭი-
მეს სკოლა. ცეროდენები მერხებს მი-
უსხდნენ.

შემოვიდა მასწავლებელი
დაწერა პირველი ხუთიანი...

სკოლის ეზოში ერთი ბურჭიც კი არ
იყო. წითელწყელსახვევიანმა გოგო-ბი-
ჭებმა ეზო დაბარეს, ორმოები ამოი-
ლეს, ჩაყარეს აკაციები, ალვეები, ნაძვე-
ბი... გააშენეს ყვავილნარი.

სკოლაში ფოსტალიონი მოვიდა, —
ჟურნალები და გაზეთები მოიტანა. მე-
რე, ფოსტალიონი ყოველდღე მოდიო-
და...

შეიქმნა პიონერული რგოლები და
რაზმები. რაზმებმა ერთმანეთი შეჯიბრ-
ში გამოიწვიეს. გავა ორიოდ თვე და...
ყველაზე მოწინავე რაზმი გამარჯვებას
იზეიმებს.

სკოლა

სკოლაში მიუსწვრეს

სკოლის ეზოში საბარგო მანქანა მო-
რასრასდა, რამდენიმე წუთში ძარა
ბავშვებით აივსო. მანქანამ ჩაახველა,
შეტორტმანდა და თემშარაზე მტვერი
დააყენა.

უჯარმიდან დიდი, წითელი მზე ამო-
დიოდა. ცაზე ღრუბლის ნაგლეჯიც კი
არ ეგდო.

მანქანამ თემშარიდან გადაუხვია და გეზი ვარკეთილის საბჭოთა მეურნეობისკენ აიღო. უცებ, ბავშვებმა ჟრიაშული ატეხეს. მძღოლმა მანქანა დაამუხრუჭა და კაბინიდან თავი გამოყო:

— რა მოხდა, რა გაყვირებთ!

რამდენიმე ბიჭმა მანქანიდან ისკუბა და არხს მიაშურა. მძღოლმა იფიქრა, ალბათ ვინმე იხრჩობაო, თოკს დაავლო ხელი და თვითონაც არხისკენ გაიქცა.

არხთან, გამწარებული მენახირე დარბოდა და ქვებს უშენდა წყალში შესულ ნახირს.

ბავშვები რომ დაინახა, მენახირეს გული მოეცა.

— უცბად შეცვივდნენ წყალში. ხომ იცით, როგორ იცინა ერთმანეთზე მიყოლა. წყალიც უცებ ადიდა, ველარაფერი გავაწყე. მიშველეთ რამე! — შეენვეწა ყმაწვილებს მენახირე.

ძროხებს წყლიდან დრუნჩი ამოეყოთ და საცოდავად ზმუოდნენ. კამერები ამაოდ ცდილობდნენ გლუვ ცემენტზე ფეხის მოკიდებას.

ფიქრის დრო აღარ იყო. ლერი ნანობაშვილმა ტანსაცმელი გაიძრო და წყალში გადაეშვა. მძღოლმა თოკი ოსტატურად წამოსდო ერთ ძროხას რქებზე. ლერიმ თოკი რქებს ჩაავჯანდა და პირუტყვს უბიძგა. მძღოლს სხვებიც წამოეშველნენ და ტანმორჩილი ძროხა ნაპირზე აათრიეს. საქონელმა გადარჩენილი ძროხისკენ იბრუნა პირი.

კარგა ხანს დაჰყვეს სამგორელმა მოსწავლეებმა ცივ წყალში და ნახირი მთლიანად გადაარჩინეს. გახარებული მწყემსი სიცივისაგან გალურჯებულ ბიჭებს ეხვეოდა.

თერთმეტი ძროხა და ოცდახუთი კამერი მზეს ეფიცებოდა...

— სულზე არ მოვუსწართ, ბიჭებო?! — თქვა ნიკოლოზ მაგნევმა.

— მაშ, მაშ, — კვერი დაუკრეს დანარჩენებმა.

მანქანამ ისევ ჩაახველა, ისევ შეტორტმანდა და გზა განაგრძო.

მენახირე კი... მეთედ ითვლიდა გადარჩენილ საქონელს, რომელსაც უკვე კრიჭა გახსნოდა და არხენად ძოვდა ბალახს.

* * *

იმ დღეს გოგო-ბიჭები ხალისიანად შრომობდნენ ვარკეთილის საბჭოთა მეურნეობის სიმინდის ყანაში. ისმოდა მხიარული შეძახილები; მეხვავეები ველარ აუდიოდნენ მტეხავებს. ლალი ჩაჩანიძემ, ლიანა აფციაურმა, ლერი ნანობაშვილმა, პავლე სპიროვმა და სხვებმა ას ცენტნერზე მეტი სიმინდი მოტეხეს...

და განა მარტო იმ დღეს, — კიდევ რამდენიმე დღეს ეხმარებოდნენ სამგორელი პიონერები ვარკეთილის საბჭოთა მეურნეობის მუშებს სიმინდის ტეხვაში...

* * *

სტრიდა. სერებზე ნაცრისფერი ჯანლი ჩამოწოლილიყო. ცივი ქარი ჰქროდა. თემშარაზე ორი ბიჭუნა აჩქარებით მიაბიჯებდა. ბოძებზე ნათურები ყვითლად ციმციმებდნენ.

— თემურ, იცი, დღეს მე რობერტ მასწავლებელმა სახარატო დაზგაზე მამუშავა და რაღაც-რაღაცეები გამოეჩარხე. თემურმა გაკვირვებით შეხედა მეგობარს და თავი პალტოს საყელოში ჩამალა.

— მაინც, რა გააკეთე? ავთანდილმა ჯიბიდან ჩაქუჩი ამოი-

სურათი:

1. ავთანდილ ბუთური-შვილი აკეთებს სამგორის ელსადგურის მოდელს.

2. თემურ კანტურია ისე კარგად დაეუფლა ღურგლომას, რომ უკვე იოლად ამზადებს ავეჯს.

3. ლალი ჩაჩანიძე, ლიანა კოტრიკაძე და თამარ ბღუარიანი არჩევენ მასალებს კედლის გაზეთისათვის.

ლო და თემურს გაუწოდა. თემურმა ოს-ტატის თვალთ გასინჯა მეგობრის ნამუშევარი და მოწონების ნიშნად მხარზე ხელი დაჰკრა:

— მართლა შენ გააკეთე?
— დედას გეფიცები, მე გამოვჩარხე; და განა მართო ეს, — აი, ნახე, ესენიც... ავთანდილმა რიგრიგობით ამოიღო ჯიბიდან შვეულები, საკიდრები და სხვადასხვა ზომის ფარგლები.

— ჩვენს კლასში ბევრმა ისწავლა ლითონზე მუშაობა. ბიჭებმა გადაწყვიტეს, ზეინკლები გახდნენ.

— შენ? შენც გადაწყვიტე?
ავთანდილმა თავი დაუქნია. მერე თემურმა ამოიღო ჯიბიდან ფარგლები და რალაც-რალაცები.

თემურის ნამუშევრები უფრო დახვეწილი იყო.

— შენც მალე შეისწავლი ლითონის სუფთად დამუშავებას. შენ ხომ ჯერ მესხეთე კლასში ხარ. დაზგა რომ განდეს, ესეც დიდი ამბავია.

„რობერტ მასწავლებელს ვთხოვ, უფრო ხშირად მამუშაოს დაზგაზე“, — გაიფიქრა ავთანდილ ბუთურიშვილმა, როცა თემურ ჭანტურიას დასცილდა.

ასე შეიქმნა ლენინის კუთხე

გივი ბაიდაური ვერც კი გეტყვით, რატომ შეუყვარდა დურგლობა. მან, ჯერ კიდევ შარშან, ისეთი მშვენიერი ჭურჭელი დაამზადა ხისაგან, რომ ალექსანდრე მასწავლებელიც კი გაოცდა. ის დღე იყო და ის — მას შემდეგ გივი ხის დამამუშავებელი საამქროს ხშირი სტუმარი გახდა.

გივის ერთხელ პიონერხელმძღვანელმა ციალა ბოჭორიშვილმა უთხრა:

— შენზე ამბობენ, დურგლობა ეხერხებაო, მართალია?

გივიმ ჩაიღიმა და თავი ჩაღუნა.

— რამდენიმე თარო უნდა დაგვიმზადო, ლენინის კუთხის მოსაწყობად გვჭირდება. მარინე ბენიძეც დაიხმარე, ყოჩაქი გოგონაა, ფირფიცრებისაგან მშვენიერ ჩუქურთმებს აკეთებს. აბა, შენ იცი.

გივის სიხარულს სახლვარი აღარ ჰქონდა...

პიონერთა ოთახში მესხეთეკლასელი ნოდარ ბედიანაშვილი შემოვიდა და

ლენინის წითელყდიანი ტომები მაგიდაზე დააწყო.

ნოდარს მეოთხეკლასელი ნათელა ასაშვილი მოჰყვა, ნათელას — მზია რაზმაძე, და გოგონებმა ლენინის ტომები მაგიდაზე დაამწყრივეს.

— ჯერ-ჯერობით ოლია ფლიონაშვილი არ ჩანს, არც ქეთინო ქოქუაშვილი მოსულა; იქნებ, დავალება ვერ შეასრულეს და რცხვენიათ? — თქვა პიონერხელმძღვანელმა.

სწორედ ამ დროს ოთახში ქეთინო და ოლია შემოვიდნენ, თან შემოიტანეს ლამაზად გაფორმებული კედლის გაზეთი, რომელიც ლენინის ბავშვობასა და ყრმობას ასახავდა.

ოლია ისევ გარეთ გავიდა. მალე, ნინო წიკლაურთან ერთად დაბრუნდა. გოგონებს ყვავილების ქოთნები მოჰქონდათ. რაზმეულის საბჭოს თავმჯდომარემ, ნათელა გოგოჭურმა ყვავილები მოიტანა.

— ეს „ცოცხალმშობები“ და „ბევრიონები“ ნორჩ მეყვავილეთა წრემ გვარუქა, — თქვა ნათელამ.

ერთი კვირის შემდეგ გივი ბაიდაურმა და მარინე ბენიძემ ხუთი მშვენიერი თარო მოიტანეს. ლენინის ტომებმა იმ თაროებზე გადაინაცვლეს.

ასე შეიქმნა სკოლაში ლენინის კუთხე.

* * *

ზღვა ხალხს მოეყარა თავი გარდაბნის სტადიონზე. სამგორის საშუალო სკოლის ნაკრები გუნდი კოჯრის საშუალო სკოლის ნაკრებს ხვდებოდა.

ვალოდია გაბათაშვილმა ისეთი ბურთი გაიტანა, რომ დიდხანს არც მას დაავიწყდება და არც კოჯრელ მეკარეს...

სამგორელი მოსწავლე ფეხბურთელები შემდეგ ლილოლებს შეხვდნენ და ეს მატჩიც მოიგეს. ბოლოს გარდაბნელებიც დაამარცხეს და თასი მოიპოვეს.

ფეხბურთელებს არც მძლეოსნები, კალათბურთელები და ფრენბურთელები ჩამორჩნენ. გარდაბნის რაიონის მოსწავლეთა სპარტაკიდაზე სამგორელებმა პირველი ადგილი არავის არ დაუთმეს.

რაიონის ფიზკულტურისა და სპორტის კომიტეტმა პირველ ადგილზე გამოსული სამგორელი მოსწავლეები ოთხი თასითა და ოთხი სამახსოვრო აღმით დააჯილდოვა.

* * *

ასე ცხოვრობენ, სწავლობენ და შრომობენ სამგორელი პიონერები.

თავაზო შთიკრივილი ფოტო დავით იაკობაშვილისა

ბოეთა: ყოფაქცევა — ეს არის სარკე, რომელშიც ყოველი კაცის სახე ჩანს.

ა. დიუმა (შვილი): ვალის მოხდა ზოგჯერ ნამდვილი ტანჯვა; სამაგიეროდ, უფრო მეტი ტანჯვა — ვალის მოუხდელიობა.

კონფუცი: კეთილშობილი ადამიანი პირდაპირი და ურყევია, მაგრამ არა — ჯიუტი.

ლემონარდო და ვინჩი: ბელნიერებას აღწევს იგი, ვინც ბევრს შრომობს.

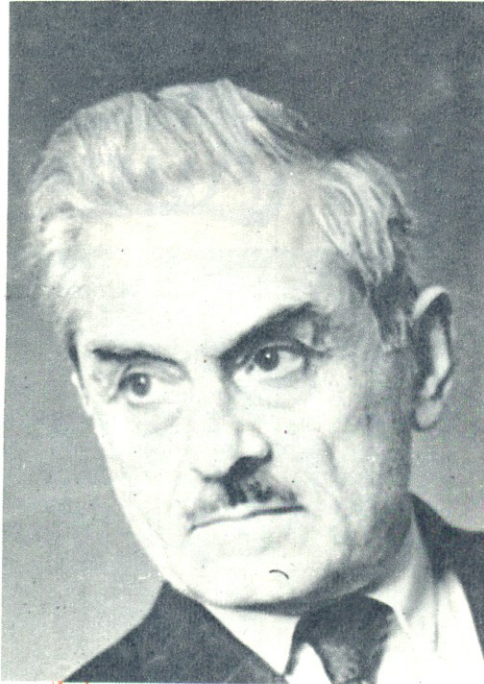
პ. მარჰსი და ფ. ენგელსი: მხოლოდ კოლექტივში შეუძლია პიროვნებას თავისი ნიჭის ყოველმხრივ განვითარება, და, მაშასადამე, მხოლოდ კოლექტივშია შესაძლებელი პირადი თავისუფლება.

ნ. ოსტროვსკი: ჩემი ოცნება, ყველაზე ფანტასტიკურ კი, ყოველთვის ცხოვრებისეულია, მიწიერია. არასოდეს არ ვოცნებობ შეუძლებელზე.

პ. პავლინო: მამაცობა — ბოლომდე შეგნებული პასუხისმგებლობა.

ა. რადიშჩიკი: ქვემარტივი ადამიანი და მამულიშვილი ერთი და იგივეა.

ლ. ტოლსტოი: არ არის ისეთი მდგომარეობა, და არ არის ისეთი უმნიშვნელო საქმე, რომელშიც არ შეიძლებოდეს სიბრძნის გამოჩენა.

ჩვენ ყვენი გეგმვა

ცნობილ ქართველ მწერალს, ბავშვთა გულების მესაიდუმლეს როდიონ ქორქიას დაბადების 70 წელი შეუსრულდა.

რ. ქორქია ორმოცი წლის მანძილზე პირნათლად ემსახურება ჩვენი ნორჩი თაობის ზნეობრივ-პედაგოგიური აღზრდის საქმეს.

მისი ცნობილი ნაწარმოებები: «მარილის აკვანი», «სამი ბიჭის ამბავი», «ჩვენ სამშობლომ გამოგვგზავნა», «გრიგალი», «კოლხეთის გულში», «ოჯახის ბურჯი», «მწვანე კარავი» და სხვ. დიდი პოპულარობით სარგებლობენ ჩვენს მკითხველებში.

მისი პიესები: «სირმიანი ხალათი», «მომავლის გზა», «მართალი კაცი», «გურამიშვილი» და «უტუ მიქავა» ქართულ სცენაზე წარმატებით იდგმებოდა.

რ. ქორქიამ ქართულ ენაზე თარგმნა: ნ. ოსტროვსკის «როგორ იწრთობოდა ფოლადი», ა. გაიდარის «სკოლა», ალ. ტოლსტოის «პური», ნ. გოლუბევის «ურჯუმელი ყმაწვილი» და სხვ.

რ. ქორქიამ დიდი ამაგი დასდო ქართული ეროვნული საბავშვო ლიტერატურის განვითარების საქმეს. მწერლის ნაწარმოებები ჩვენს ახალგაზრდობას უნერგავს სოციალისტური სამშობლოსადმი სიყვარულსა და თავდადებას, გმირობასა და ვაჟკაცობას, ჩვენი დიადი ქვეყნის ერთგულებას.

ღვაწლმოსილი მწერალი წლების განმავლობაში ეწევა ნაყოფიერ საზოგადოებრივ მოღვაწეობას.

ამიტომ, რომ მკითხველები მაღლიერების გრძნობით აღნიშნავენ როდიონ ქორქიას დაბადების 70 წლისთავს და უსურვებენ მას კვლავ ნაყოფიერ შემოქმედებითს მუშაობას.

მკითხველი კვლავ მრავალ და მრავალ საინტერესო, მაღალმხატვრულ ნაწარმოებს მოელოს ამაგდარი მწერლისაგან.

ა. გოგიაშვილი

ღ აზარში წავედი, ერთი ფერმიხდილი, დაგლე-
ჯილ ტანსაცმლიანი, ფეხშიშველი, 7-8 წლის
ბიჭუნა შემომეგება, ზურგზე ვეება გოდორი ეკიდა.

— მუშა არ გინდათ? — შემეკითხა იგი.
მე ბევრი სანოვავის ყიდვას არ ვფიქრობდი და უარი
ვუთხარი.

მართალი რომ გითხრათ, არ მინდოდა ბავშვს ჩემი
ტვირთი ეთრია, მაგრამ მან მაინც თავისი გაიტანა.

— ბევრს არ გამოგართმევ, ძია, ხუთი ყურუშიც რომ
მომცე, იმაზედაც უაბულს ვარ. დღეს იღბალი არა მაქვს:
პატარა ხარო, — მეუბნებიან, არავინ არ მატანს ტვირთს.

შემებრალა. ჭიბიდან ხუთი ყურუში ამოვიღე და გა-
ვუწოდე:

— აიღე!
გაკვირვებულმა ბიჭუნამ ამაყად შემომხედა და მი-
ხრა:

— ჭერ ტვირთს წაგიღებ და გასამრკელო მერე
იყოს.

— აიღე, აიღე, — ამას ისე გაძლეე, გამომართვი.

ბიჭუნა ისევ თვალეში შემომჩერდა, მერე სახეზე და
კისერზე ჭინჭლი ერთბაშად აებურძგლა და მოულოდნე-
ლად მიბასუხა:

— მე მათხოვარი კი არა ვარ. ტვირთი ჭერ არ
მიმიტანია და ფული რატომ უნდა გამოგართვა?

— ჩემს სახლამდე შორია, რაც ბაზარზე უნდა ვიყი-
დო — ბევრი არ იქნება, მე თვითონ წავიღებ.

ბიჭი არ მომეშვა... მეტი რა გზა მქონდა, — დავეთან-
ხმე:

— კარგი აბა, წამოდი, — ვუთხარი ბიჭუნას და მას-
ლაათი გავუბი...

ბაზარში დიდხანს არ გვივლია. გოდორი ნაყიდი სა-
ნოვავით ნახევრამდეც ვერ მოვყარეთ და შინისკენ გზას
გავუდექით.

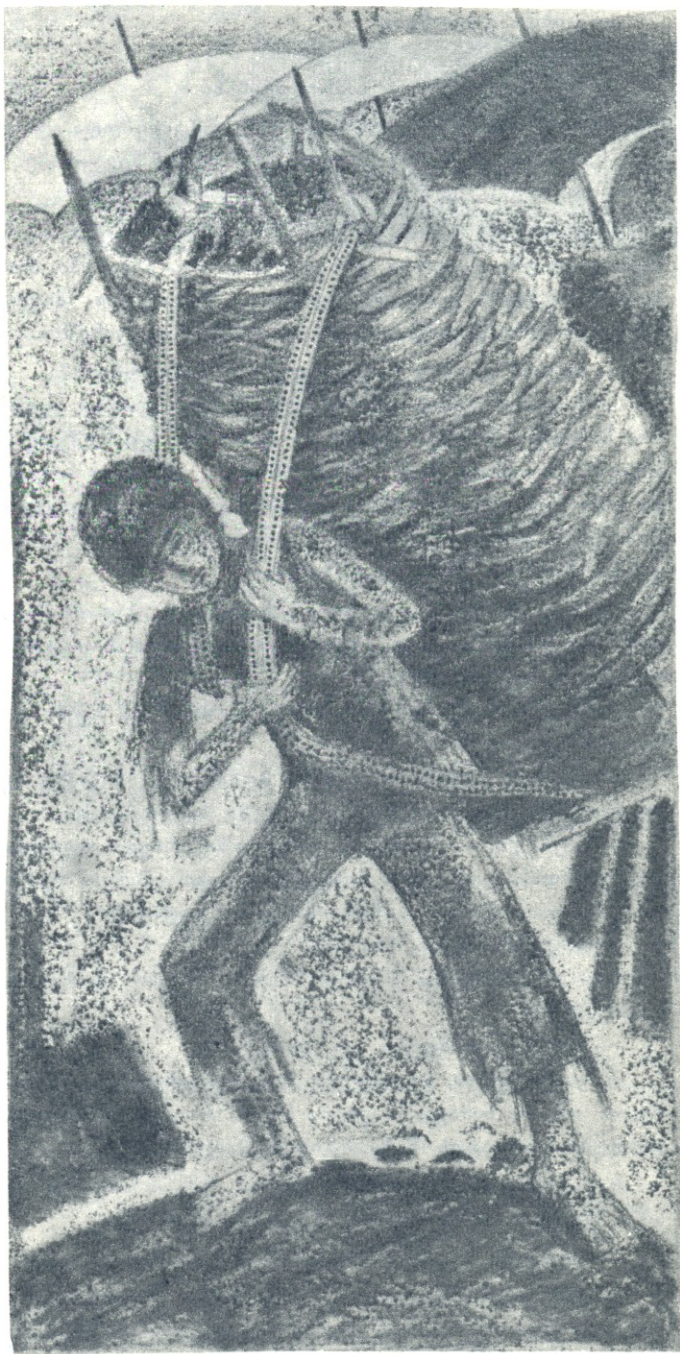
ბიჭუნა მარჯვენა მხარეს მომყვებოდა, თავი მალლა
ჭქონდა აწეული, დიდ შენობებს, მალალ ხეებსა და თოვ-
ლით დაფარულ მთებს გაჰყურებდა.

მცირე ხნის შემდეგ ვკითხე:
— რა გქვია?

უხარი იკლინი
თანამედროვე თურქი
ბროგრესული მწერალი

ნახატი
ბელა ბეჩქენიშვილისა

მაშინვე სხაპა-სხუპით მიბასუხა:
— რუსტემი მქვია, კივილჯახამამის მახლობელი სოფ-
ლიდან ვარ.. ცხრა წლისა ვარ. ერთი წელია, რაც დედა
მომიკვდა. სოფელში მხოლოდ ბიძა მყავს, მაგრამ იმის-
განაც სარფა არა მაქვს... და აი, ანკარაში ჩამოვედი.
— მე მაგას არ გეკითხები.
— ვიცი, — მიბასუხა, — მაგრამ ისიც ვიცი — მერე შემე-
კითხები; არ ჯობს, ერთბაშად გითხრა ყველაფერი?
ვიგრძენი, რომ ამ ბავშვთან საუბარი ადვილი არ იყო.

რუსტემი

ყოველ მის სიტყვაში გამოცდილი ადამიანის სულისკვეთება გამოსჭვივოდა; როგორც კი გავჩუმდი, მან განაგრძო:

— ყველა მეკითხება, ყველას ვპასუხობ... არავისაგან სარგებელი არა მაქვს... მაგრამ, რაც არი, არი. კიდეც ხუთი-ექვსი წელი უნდა გავძლო.

— მერე რას იზამ?

უცბად თავის ასწია, სახეში შემომხედა და სერიოზულად შემეკითხა:

— შენ პოლიციელი არა ხარ?

— არა ვარ.

— ციხეს გადავწვავ!

— რატომ?

— მამაჩემია იქ და იმას დავიხსნი.

თავი ძლივს შევიკავე, რომ არ გამცინებოდა. ცოტა ხანს ხმის ამოუღებლად მივდიოდით. მერე შევეკითხე:

— რისთვის დააპატიმრეს მამაშენი?

— უანდარმებს წინააღმდეგობა გაუწია. ერთი მათგანი შუა სოფელში გააგორა. კარგი მონადირეა მამაჩემი. პირდაპირ შუბლში დაახალა. თვრამეტი წელიწადი მიუსაჯეს. ჭერ ორი წელიწადიც კი არ არის, რაც ციხეშია...

— რატომ გაუწია წინააღმდეგობა უანდარმებს?

— გადასახადების გულისთვის; მამამ უთხრა, ფული არა მაქვსო. საბანს, ქვებს და ფარაჯას გვართმევდნენ ფულის მაგივრად. მაშინ მამამ შესძახა: „წაიღეთ საბანი“ და ესროლა. „ეს ქვები“, — შესძახა და ჩახმახი დასხლიტა; „ესეც ფარაჯა“, და კიდეც ერთხელ ესროლა. ერთი უანდარმი შუა გზაზე გაიშხლართა.

ჩვენ უკვე სახლს ვუახლოვდებოდით. მე პატარა რუსტემს შევეყურებდი და ველოდი, კიდეც რას იტყოდა. რუსტემმა ეს იგრძნო.

— ასე ნუ მიყურებ, ძია, რა ვუყოთ, რომ ჩვენ ღარიბები ვართ...

რუსტემის გულში ჩახუტება მომინდა... ნიკაპზე ხელი მოკვიდე და ერთხანს ისევ სახეში შევეყურებდი.

— რუსტემ, — ვუთხარი, — ანკარაში, მთელ თურქეთში შენისთანა ათასობით ბავშვია, ყველას უმანკო შუბლი და წმინდა სახე აქვს, ნება მომეცი, ვაკოცო.

რუსტემმა ოდნავ ჩაიცინა.

— თავი დამანებე, ეფენდი ბიძია, ციება მჭირს და გადაგეღება.

— ციება გადამღები არ არის.

— გადამღებია, გადამღები. მეც დედაჩემისაგან გადამეღო. ოჰ, რა საძაგელი ციება მაქვს! როცა შემომიტევს, კბილებს ყარყატის ნისკარტით მაცემინებს.

რუსტემმა ისე გაიღიმა, თითქოს არავითარი ღარდი არა ჰქონდა. მისმა ასეთმა ქცევამ გამამხნევა:

— რუსტემ, მამაშენის სანახავად დადინარ ხოლმე?

— კვირაობით დავდივარ, — მიპასუხა, — სიგარეტები მიმაქვს. რაც უფრო მეტ ყურუშს მოვაგროვებ, მით უფ-

რო მეტი სიგარეტი მიმაქვს. გასულ კვირას სამუშაო ბევრი მქონდა და ორი შეკრულა სიგარეტი მივუტანე.

შინ მივედი. სამზარეულოდან საჭმლის სუნი გამოდიოდა. ჩემი მეუღლე სუფრის გაწყობით იყო გართული. რუსტემს ტვირთი ჩამოვალებინე და გოლორი დავცალე. ბიჭუნას ათი ყურუშში გავუწოდე.

— გზა შორი არ იყო და ტვირთი მსუბუქია, — მითხრა მან, ხუთი ყურუშში გამომიბრუნა და დასძინა:

— მათხოვარი კი არა ვარ.

შემეშინდა, ყვირილი არ დაეწყო, და გამოწვდილი ხუთი ყურუშში გამოვართვი.

წასვლა დააპირა. მხარზე ხელი დავადე და ვთხოვე:

— დარჩი, ერთად ვისადილოთ.

— როგორ შეიძლება, დღეს კვირაა, კიდეც ორი-სამი გზა უნდა გავაკეთო.

ჩემმა ცოლმაც სთხოვა დარჩენილიყო, მაგრამ ამაოდ:

— ასეთი, ბაბასავით თეთრი სუფრა საჩემო არ არის, თანაც, ჭამის დროს ჩანგლის ხმარებაც არ ვიცი.

ის იყო რუსტემი წასასვლელად მოემზადა, რომ ვუთხარი:

— რუსტემ, შენ კარგი ბავშვი ხარ, მაგრამ... რაც ჩაგიფიქრებია, არ მომეწონა.

— რა ჩამიფიქრებია?

— რომელი ციხე უნდა დასწვა?

რუსტემმა ჩაიცინა:

— ეეე, ძია, უბრალო რამე ვერ გაიგე? მე ეს მამაჩემის გასამხნევებლად ვთქვი, ერთხელ რკინის ბადესთან მომდგარ მამაჩემს ვუთხარი ასე... თან იცინა, თან იტირა.

მეც ცრემლები მომადგა თვალბზე. კარადიდან ორი შეკრულა სიგარეტი გამოვიღე, რუსტემს გავუწოდე და ვუთხარი:

— ამას მამაშენს ვუგზავნი. ამ კვირას რომ მიხვალ, ჩემგანაც მოკითხვა გადაეცი.

რუსტემმა სიგარეტები გამომართვა, ტიტველ მკერდზე მიიხუტა და გულუბრყვილოდ შემეკითხა:

— ბიძია, შენ ვინა ხარ?

— მამაშენს უთხარი, ერთი ბიძია იყო-თქო. ვინა ვარ—საჭირო არ არის. გადაეცი — არ იღარდოს. ყველა ციხე ერთ მშვენიერ დღეს თავისთავად გადაიწვება.

თავის წლოვანებასთან შედარებით საოცრად მოსაზრებულმა რუსტემმა შეიძლება არც კი დაიჭერა, რომ ციხეები თავისთავად გადაიწვებიან, მაგრამ დარწმუნებული ვარ, ჩემს ნათქვამს მამას გადასცემს.

როცა კარებში გადიოდა, რუსტემმა მითხრა:

— ბიძია, შენ კარგი ადამიანი ხარ...

მერე ჩემი ხელების დაკოცნა მოიწადინა, მაგრამ ნება არ მივეცი და შუბლზე ვაკოცე.

რუსტემი შემპირდა: თუ ძალიან მოშივდებოდა, ჩვენთან მოვიდოდა...

თურქულიდან თარგმნა

მისხილ ჯაფარიძემ

ივანე ნიჭიასკი

ნახატები ზ. პალაბნი

მარეკ პეგუსის

პრარვეულბრივი

თავგადასავალი

— ეშმაკმა უწყის, რას ნიშნავს ეს. მალე, ალბათ, ერთმანეთს დაკლავთ ამ სამართებლით. სამართებელი გიჟების ხელში! — აბობოქრდა პითაგორა, — გაუგონარი ამბავია. მაგრამ ეს იოლად არ ჩაივლის. ყველა ამ ხელსაწყოს თქვენი კლასის ხელმძღვანელს გადავცემ... ახლა კი გასწით ადგილებზე! დაფასთან გამოვა პუმეკსი.

მერხიდან აიწოწა პუმეკს მეროე. გვერდით რომ ჩამიარა, მაგრად გამკრა მხარი.

— ამოხსნი მეცხრე ამოცანას, — თქვა პითაგორამ და სახელმძღვანელო მიაწოდა პუმეკსს.

პუმეკსმა ამოცანა გადაიკითხა, ერთ ადგილზე უმწეოდ დაიწყო ფეხების ბაკუნი და თან გაფაციცებით მიკრავდა თვალს. მე თავი მოვიკატუნე, ვითომ ვერაფერს ვერ ვამჩნევდი, მაგრამ ჩესეკმა ერთი ისეთი გამკრა იდაყვი, რომ მეტი გზა აღარა მქონდა — კარნახს შევუდექი: ენა გამოვყავი, ვუჩვენე მუშტი, სახე დავმანჭე და კბილები დავკრიჭე.

პითაგორა გაცეცხული მომამტერდა; შემდეგ, თითქოს თავის თვალებს არ უჩერებდეს, სათვალე გაიკეთა და კათედრიდან ჩემსკენ გამოეჭანა.

— მორიგე პეგუს! რა გემართება? მაშინვე წამოვხტი.

— მომეცი დლიური!

მორჩილად ჩაძვერი მერხში. ტომსიკა, რომელშიაც ტიაპუსი იყო, იატაკზე დავარდა, სასოწარკვეთილი ვუყურებდი, როგორ ძვრებოდა ტომსიკიდან ტიაპუსი.

— ყმაწვილო, რას ნიშნავს ყოველივე ეს? რა გემართება?

მინდოდა ყველაფერი მეამბნა და ამეხსნა, მაგრამ უეცრად ვიგრძენი, რომ ფეხებზე ვილაც მიღუტუნებდა. შეშინებულმა ერთ ადგილზე დავიწყე ცქმუტვა, მაგრამ მაინც ვერ შევიკავე თავი და ხმამაღლა ავხარხარდი.

— ღმერთო ჩემო, დაწყნარდი!.. რა გემართება? — იმეორებდა ელდანაცემი პითაგორა.

მაგრამ მე თავს ვერ ვიკავებდი და სულ უფრო და უფრო ხმამაღლა ვხარხარებდი. ტიაპუსი შიშველ წვივებს მილოკავდა, მე კი ისე მეშინია ლიტინის!.. ამაოდ ვიგერიებდი ფეხით, წყეული ლეკვი არც კი ფიქრობდა, თავი დაენებებინა...

— პეგუს, დამშვიდდი! აილე წიგნები და ექიმთან წადი, — დამიყვირა პითაგორამ.

ხარხარი არ შემიწყვეტია, ისე დავიხარე წიგნების გამოსაღებად, მაგრამ ტიაპუსმა დამასწრო. კბილებით თასმას დაეჭიდა და ჩანთა იატაკზე გადმოაგდო; მერხის ქვეშ ჩაძვერი, მერე დაოთხილი გავეკიდე ტიაპუსს.

— რა მოხდა? პეგუს, სადა ხარ? სად გაჭრი? — გავიგონე პითაგორას ხმა.

— აქა ვარ, პან პროფესორო! — ამოვიძახე მე და კლასის მეროე ბოლოში მდგარ მერხიდან ამოვიყურე ყუმელავე.

ამ დროს ტიაპუსმა მიირბინა კათედრასთან. პითაგორას თვალები გადმოეკარკლა.

— რას ნიშნავს ყოველივე ეს? საიდან გაჩნდა აქ ეს ოთხფეხა? დაიჭირეთ! — დაიყვირა მან და კათედრისაკენ გაქანდა.

ყველანი წამოცვივდნენ და ლეკვს დაედევნენ დასაჭერად.

— ეს დაუშვებელია, ეს გაუგონარი ამბავია! — ბო-

გაგრძელება. იხ. „პიონერი“ № 1, 2, 3.

ბოქრობდა პითაგორა. — დღეებში, ყველაფერს დღე-ღამეში ჩავიწერ!

მან კალამი ჩააწო სამელნეში და იქიდან ზონარის ნაგლეჯი ამოათრია.

— ეს რაღაა? სად არის მელანი?

ჩესეკმა მომაწოდა მელნით სავსე ბოთლი, მე გავიქეცი კათედრისაკენ, შეშინებული ტიპუსი ფეხებში მეცა. დავეცი და გავტეხე მელნით სავსე ბოთლი.

როცა, მელანში მთლად ამოთხვრილი, იატაკიდან წამოვდექი, კლასში დირექტორი შემოდიოდა, უკან მას პანი ოკულუსოვა მოჰყვებოდა.

— რა ხმაურია? — იკითხა დირექტორმა, — რა ხდება აქ?

— კლასში ერთი უცნაური მოსწავლეა! — უპასუხა პითაგორამ, — გავკეთილი ჩამიშალა... გაუგონარი ამბავი მოხდა... პეგუსს, მოუყევი ამათ, რა მოხდა კლასში.

სასოწარკვეთილი, ნალვლიანი სახით მივუახლოვდი მათ. მთელი სახე მელნით მქონდა მოთხუპნული, ლოყებიდან შავი ცრემლები ჩამომდიოდა.

დირექტორმა გაოცებით შემომხედა.

— რასა გავხარ, ყმაწვილო?

პანი ოკულუსოვა სასოწარკვეთით იმტვრედა ხელებს:

— მარეკ, რა მოგივიდა?

მინდოდა ყველაფერი ამეხსნა მისთვის, მეტყვა, რომ მე არ ვიყავი დამნაშავე, რომ მე ძალიან, ძალიან მიყვარდა იგი, რომ ცხოვრება არც ისე იოლი რამ არის. მინდოდა მეამბნა ყველაფერი, მაგრამ აღლევისაგან სიტყვა ვერ დავძარი...

მარეკმა თავი ჩაქინდრა:

— აი, მთელი ისტორია. განა ყველაფერი ეს საშინელება არ არის?

— საშინელია, მარეკ, — ვუთხარი გაოგნებულმა, — ეს დაუჭრებელიც კი არის!

— ხომ გითხარით, არ დამიჯერებთ-მეთქი. — მარეკმა ამოიოხრა, მხრებზე წიგნების ზურგჩანთა გაისწორა და სახლისაკენ გასწია.

რეკი არ ჩანდა. ამან დამაფიქრა კიდევ. ბოლოს, ეს იყო 10 ივნისს, ჩესეკს შევხვდი.

— მითხარი გეთაყვა, პეგუსი როგორაა? — ვკითხე მე, — რალაც ამ ბოლო დროს არ ჩანს.

— თქვენ განა არაფერი იცით? — თვალეზი გადმოკარკლა ჩესეკმა.

— არა, არაფერი არ ვიცი.

— უბედურება მოხდა!

— უბედურება? — შევშფოთდი, — რა უბედურება?

— ხომ გახსოვთ, რა მარცხიანი იყო?

— როგორ არა, მაგრამ მაინც მიაშბე, რა მოხდა.

— მარეკი დაიკარგა.

— დაიკარგა?! რას სულელობ, როგორ შეიძლება ადამიანი უეცრად დაიკარგოს.

— დაიკარგა და რა ვქნა! — ნალვლიანად მომიგო ჩესეკმა.

— მაინც, როგორ?

— არავინ არ იცის.

— მილიციას აცნობეთ?

— როგორ არა, მაგრამ აქამდე ვერაფერი გამოარკვეეს.

— საოცარია! აბა, ყველაფერი დაწვრილებით მიაშბე.

შინ შევიყვანე. მან მართლაც საოცრად ფანტასტიური ამბავი მიაშბო. ეჭვი შემეპარა და მარეკის მშობლებს მივმართე.

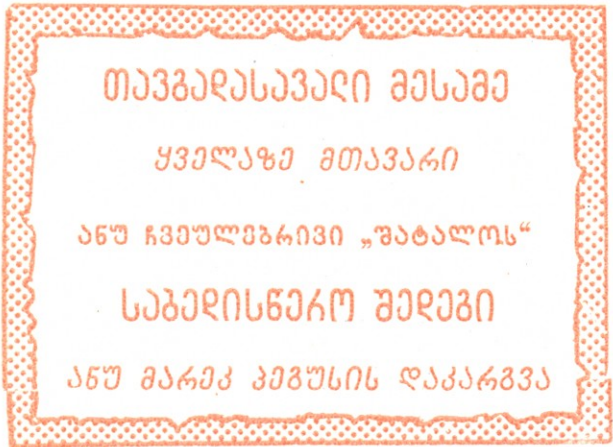
მშობლებმა დაადასტურეს ჩესეკის ნაამბობი. უფრო მეტიც, პეგუსებმა, პან ანატოლ ფანფარამ და ცნობილმა სპორტსმენმა ალეკმა უფრო განსაცვიფრებელი ამბავი მიაშბეს.

იმ დღიდან მე ყურადღებით ვადევნებდი თვალს ამბის მსვლელობას. მაგრამ, მოითმინეთ! ეს გრძელი ამბავია და ყველაფერს თანმიმდევრობით მოგიყვებით.

ყველაფერი ჩვეულებრივი „შატალოთი“ დაიწყო უცნაური სუბიექტი და „პარალიტიკები“ ცხენისსიფათიანი კაცი სახწაულებრივი სასკოლო ჩანთა

ეს ამბავი დაიწყო მეტად სავალალო შემთხვევით, რომელიც ბუნებისმეტყველების გაკვეთილზე მოხდა. რასაკვირველია, ამის შესახებ შემქმნელი არაფერი არ მეტყვა, ჩემი და მარეკის მეგობრობის ხაზით, მაგრამ მაშინ მოთხრობა დაკარგავდა თავის გამომხატველობას და, საერთოდ ბევრი რამ გაუგებარი იქნებოდა. ასე და ამგვარად, იძულებული ვარ ვაღიარო, რომ იმ დღეს მარეკი გაკვეთილებიდან გაიპარა. შეიძლება ეს მარეკის ბრალი არც იყო, მაგრამ ფაქტი, — ფაქტია, ბიჭმა „შატალო“ დაურტყა.

ამ ფაქტს რამდენიმე მიზეზი ჰქონდა. ჯერ ერთი, ხანგრძლივი სიციფეებისა და წვიმების შემდეგ საუსცხო ამინდი დადგა. ისეთი ამინდი, რომ უბრალოდ, შეუძლებელი იყო ოთახში ჯდომა. კაცი კლასში ხარ, ფანჯარაში იყურები და შენი თავი ქალაქზე დაკრული ბუზი გგონია. რალა თქმა უნდა, ასეთი ამინდი მეტად მაცდურია; მეორეც, ამ დღეს მეოთხე გაკვეთილზე უნდა ჰქონოდათ უკანასკნელი საკონტროლო წერა მათემატიკაში, მარეკს კი ამ საგანში სამიანი ჰქონდა და ეშინოდა, ორიანზე არ ჩამოსულიყო; მესამეც, ბუნებისმეტყველების გაკვეთი-

ერთი თვე იყო, მარეკი არ მენახა. გარეთ საკმაოდ დათბა. ბავშვები მთელი დღე ქუჩაში იყვნენ, მხოლოდ მა-

9387

ლი სუფთა ჰაერზე ტარდებოდა. პან პროფესორმა გონსკამ მოსწავლეები ლახენის მწვანე პარკში წაიყვანა, რათა დაკვირვება მოეხდინათ მცენარეთა და ცხოველთა სამყაროზე.

ბავშვებმა ძებნა დაუწყეს გუგულს, რომელიც სადღაც შორი-ახლო იძახდა „გუ-გუს“, სწორედ ამ დროს, ასაკ-გადასულმა ზღებმა განაცხადა: — ავითესოთო.

— რად უნდა შევაშინოთ ჩიტი, — თქვა მან, — როცა ახალი სამყაროს ქუჩაზე, ზოომალაზიაში, ერთს კი არა, ორ გუგულს ერთად ნახავ, ერთი — გალიაშია, მეორე კი — ფიტულია. და, ბოლოს და ბოლოს, რა ვახდა ასეთი ეს გუგული; მაზოვეცკის ქუჩაზე რომ მაღაზიაა, იქ ანკესები მიიღეს. თუ ვიჩქარებთ, იქნებ გასაბერი ნავიც ვიშოვოთ. რომ დაკეცავ — ეს ნავი ზურგჩანთაში ეტევა; ღმერთმანი, მართალს ვამბობ! ერთში შევთანხმდეთ: თვითელი ორ-ორ ზლოტს ჩამოვიდეს და ნავი ჩვენი იქნება.

— გონსკამ რომ შეგვნიშნოს, მაშინ?
— შეგვნიშნოს რა, — ვეტყვით, რომ გზა აგვებნა.
— რომ არ დაგვიჭეროს?
— მაშინ... ვეტყვით, რომ პეგუსი წყალში ჩავარდა, ჩვენ უნდა ამოგვეყვანა, გავვეშრო და სახლში მიგვეყვანა. ხომ ყველამ იცის, რა ფათერაკიანიცაა.

როგორც ყოველთვის, იღებების ნაკლებობა არ იგრძნობოდა, ღონისძიება ერთობ მაცდური და იოლად განსახორციელებელი ჩანდა. და ბავშვები შეუდგნენ საქმეს. მართალი რომ გითხრათ, მარეკს სულაც არ ეპიტნავენოდა ეს ერთობლივი ექსპედიცია. იგი ფიქრობდა: ისეთი ფათერაკიანი ვარ, ნაღდად რაიმე ხიფათში გავებ-

მებითო. გარდა ამისა, მას სრულიადც არ ჰქონდა სურვილი—ეყიდა გასაბერი ნავი, მით უმეტეს ზღებისათვის. როგორც კი გაიფიქრებდა, რომ ნავში შეიძლება აღმოჩენილიყო ისეთი ტიპის პირისპირ, როგორიც ზღები იყო. ტანში ჟრუანტელი უვლიდა. მაგრამ, როგორ გავმხილა ეს ზღებისათვის ან ამხანაგებისათვის?! ისინი არამარტო ვერ გაუგებდნენ ამას, შეიძლება ლაჩრადაც კი ჩაეთვალოთ. არა, არავითარ შემთხვევაში არ შეიძლებოდა ამის შესახებ კრინტის დაძვრა, და მარეკი ხმაამოუღებლივ გაჰყვა ბავშვებს.

მაგრამ მალე ამის გამო მარეკმა მწარედ ინანა. ზღებს არ დაეწყნოდა პირის გაპარვის ამბავი, რომლის გამოც მას კარგად მოხვდა პითაგორასავან. რა სირცხვილი ჭამა მაშინ! ერთი სიტყვით, მას მარეკის ჯინი სჭირდა. მარეკი რომ დაინახა, ზღები დაიჭყანა და წამოიძახა:

— ამას აქ რა უნდა? მაგის სიფათს ვერ ვიტან. მაგასთან ხეირს ვერ ვნახავთ. მოწყდი აქედან, ვიდრე ცოცხალი ხარ. შენ ისეთი თარსი ხარ, — ხიფათი არ აგვცდებია.

ბავშვებს ხმა არ ამოუღიათ, რადგან ზღების ეშინოდათ. მხოლოდ ჩესეკი და გუესეკი მიემხრნენ მარეკს.

— თუ პეგუსი არ წამოვა, არც ჩვენ წამოვალთ, — თქვეს მათ და გვერდზე გადგნენ.

— უთქვენოლაც იოლად გავალთ! — ჩაიბურტყუნა ზღებმა.

მან მთელი კლასი უკან გაიყოლა. მარეკი, ჩესეკი და გუესეკი სხვა მხარეს წავიდნენ.

— ღმერთივით ბიჭები ხართ! — თქვა მეგობრების მხარდაჭერით გულმოცემულმა მარეკმა და ცხვირში დაიქსუტუნა, — აუცილებელი არ არის, რომ მე გამომყვეთ, იმათთან წადით. ნუ გეხათრებათ.

— ოჰ, ერთი, — მხრები აიჩიჩა ჩესეკმა, — არც მინდოდა იმათთან წასვლა. ზღები ტრაბახა და ბრიყვია. ახლა ეგ მაკლია, იმასთან ვინეტიאלო. ველოსიპედი უნდა ავაწყო, თორემ ხომ ხედავთ, სეზონი იწყება, ჩემი ველოსიპედი კი მთლად დაშლილი აგდია სხვენში.

— მეც ბევრი საქმე მაქვს, — გამოეხმაურა გუესეკი, — რა ხანია, ფირის გამოიმყლავნება და სურათების დაბეჭდვა მინდოდა. სკოლიდან რომ ვბრუნდები, საბაზანო ყოველთვის დაკავებულია, იმიტომ რომ, ჩვენს ბინაში ექვსი მდგმური ცხოვრობს. ერთი ბუსკადან ისე გატალახიანებული ჩამოვიდა, — ყოველდღე ბანაობს, ამბობს — რეემატიზმებს შველისო. ახლა მხოლოდ 12 საათია, შინ არავინაა, ასე რომ, ფირსაც გამოვაქმლავნებ და ფოტოსაც დავბეჭდავ.

ამგვარად, ვორცელის სკვერთან ისინი წავიდ-წამოვიდნენ. მარეკი მარტო დარჩა და არ იცოდა, რა ეღონა. ჩერ იფიქრა—სახლში წავალო, მაგრამ გაახსენდა, რომ სწორედ ამ დროს პან ფანფარა ვიოლონჩელოზე ვარჯიშობდა და შინ წასვლა გადაიფიქრა. გარდა ამისა, დედამ კარგად იცოდა გაკვეთილების ცხრილი და დატუქსავდა, — რატომ სკოლაში არა ხარო.

არა! შინ არ წავა. მარეკმა იყიდა ნახევარი კილო ბალი, ვორცელის სკვერის გვერდითა ხეივანში სკამზე ჩამოჯდა, ჩანთა მოიხსნა და ბლის ჭამას შეუდგა.

იგი იჯდა და ჭამდა. უეცრად, შენიშნა მოსწავლე, რომელიც თავქუდმოგლეჯილი მობრბოდა ხეივანში. ძალიან გამხდარი და ღარიბადჩაქმული ბიჭი იყო, პანტურა ყურები ჰქონდა და ღიღი, შეშინებული თვალები; როცა

იმ სკამთან მიიზბინა, რომელზეც მარეკი იჯდა — დაღლილობისაგან სულს ძლივს ითქვამდა.

ზურგჩანთა მოიხსნა, სკამზე მიაგდო, ქურთუკი შეიხსნა, ძუბლზე ოფლი მოიწმინდა და შვეებით ამოისუნთქა. მარეკი ყურადღებით ათვალიერებდა ბიჭს და შენიშნა, რომ მას ნაადრევად დაბერებული, გაწამებული სახე ჰქონდა, თითქოს იგი ცამეტის კი არა, ორმოცისა იყო.

„რა უცნაური ყმაწვილია, — გაიფიქრა მარეკმა, — რასაკვირველია, იგი ჩვენი სკოლელი არ არის, ჩვენს სკოლელებს ყველას ვიცნობ; ის კი არა, ეს ბიჭი ჩვენი რაიონის არც ერთ სკოლაში არ უნდა სწავლობდეს, თორემ შემხვედებოდა სადმე: ან ქუჩაში, ან შეჯიბრებებზე ან საცურაო აუზში... არა, ამ ბიჭს პირველად ვხედავ, სახელოზეც არავითარი ნიშანი არა აქვს. საიდან გაჩნდა ნეტა? მერე, ჩანთაც რომ თანა აქვს? იქნებ, ჩემსავით „მატალოზეა?“

— რომელ სკოლაში სწავლობ? — ჰკითხა მარეკმა და ბლის კურკა გამოაფურთხა.

ბიჭს თითქოს არ გაუგონია შეკითხვა; ჩუმად იდგა და სახელოთი იწმენდა კისერს.

- რა გიყვივით მორბოდი, მოგდევდა ვინმე?
- არავინაც არ მომდევდა! — უხეშად უპასუხა ბიჭმა და მარეკს ამრეხით ახედ-დახედა.
- არა, მაინც რატომ მორბოდი ასე?
- რა, არ შეიძლება? — დაიღრინა ბიჭმა.
- რა გმირი ხარ! — გაიცინა მარეკმა.
- შენ, რა, ჭორფლიანო, არ მოგწონვარ?
- აბა, ერთი კიდე თქვი, მე შენ გიჩვენებ სეირს! — ღირსების საკითხებში ერთობ მგრძნობიარე მარეკმა მუშტები მოამზადა. მაგრამ ვიდრე მარეკი თავის მუქარას შეასრულებდა, უცნაური ბიჭი გველნაცემივით მოწყდა ადგილს, ელვის სისწრაფით სწვდა ჩანთას და შურღულივით გავარდა.

მარეკი გაოცდა. რა მოხდა, ნუთუ ასე შეაშინა?! ამ დროს, ხეივანში ორი კაცი შენიშნა. ერთი ფეხდაფეხ მიჰყვებოდა მეორეს, ორთავენი კი წელში ოდნავ მოხრილი მიდიოდნენ, მარჯვენა ხელი ორივეს გაშეშებული მოჰქონდა. თუმცა ივნისი იყო, ორივეს ხელთათმანები ეცვათ.

„პარალიტიკები“, — გაიფიქრა მარეკმა და გაოცებისაგან პირი გააღო. ამგვარი რამ თავის დღეში არ ენახა.

ამასობაში უცნაურმა ბიჭმა ხეივანს შემოუბრინა და

ელდანაცემი უკანვე გაექანა. უნდოდა „პარალიტიკებს“ შუაში გასძვრომოდა, რომ სწორედ ამ დროს გაისმა საშინელი წკრიალი; ბიჭმა დაიყვირა. „პარალიტიკებმაც“ შეჰყვირეს.

მარეკი მხოლოდ ახლა მიხვდა, რომ ამ ორ კაცს თურმე დიდი, გამჭვირვალე შუშა მოჰქონდათ და ამიტომ მოდიოდნენ ასე უცნაურად. იმ ბიჭმაც ვერ შენიშნა შუშა და პირდაპირ თავით ეძგერა. შუშა ზრიალით დაიმსხვრა.

შეშუშეებმა საშინელი ყვირილი ასტეხეს. ლანძღვითა და მუქარით გამოეკიდნენ ბიჭს და თან — მილიციას! მილიციას! — ყვიროდნენ. ხალხი შეგროვდა.

მარეკი ადგილს ვერ პოულობდა. ბევრი ხალხი მოგროვდა და შიშობდა, ვინმე ნაცნობს არ დაენახა. მილიციას რომ საბუთების გასინჯვა დაეწყო, ან მოწმედ რომ წაეყვანათ? მაშინ ხომ ყველა გაიგებდა, რომ დღის 12 საათზე, იმის მაგივრად, რომ გაკვეთილზე მჯდარიყო, მარეკი ვორცელის სკვერში დასეირნობდა. არა, რისკის გაწევა არ ღირდა! მარეკმა ჩანთა ზურგზე მოიგდო და ხეივანს გაუყვა. ყველაფერს ჯობდა, კინოში წასულიყო; ასე ხეტიას აზრი არ ჰქონდა. მით უმეტეს, რომ ჩანთა საშინლად დამძიმებული ეჩვენებოდა. ამასთან ერთად, ჩამოცხა და გაავდრებას აპირებდა.

მარეკმა მიმოიხედა, — ნაცნობი ხომ არავინ არისო, — და შეკრთა.

რამდენიმე ათეული მეტრის დაშორებით, უცვეთელს ხშირი ბუჩქნარიდან შავსათვალიანი, მოგრძო სახის უცნობი დაუჩინებით უთვალთვალებდა.

არა, ამ სკვერში დღეს ნამდვილად რაღაც უბედურება ხდებოდა. ჯერ იყო და, ის ნერვიული ბიჭი გამოჩნდა, მერე — მეშუშეები, ახლა ეს უცნაური ტიპი მიშტერებია

ბუჩქებიდან. მარეკმა ნაბიჯს აუჩქარა, თან მალი-მალ უკან იხედებოდა.

ცხენისსიფათიანი კაცი ბუჩქებიდან გამოვარდა. მონადირის ჩექმებში ბრიჯი ჰქონდა ჩატანებული. თვალებს აქეთ-იქით აცეცებდა და, რაკი დარწმუნდა, რომ ხალხი მემუშეებს შემოხვევოდა და მისთვის არ ეცალა, დაედევნა მარეკს. მას ისეთი გრძელი ფეხები ჰქონდა, რომ მის ერთ ნაბიჯში მარეკის სამი ნაბიჯი გამოიჭრებოდა.

მარეკს გულმა ბაგა-ბუვი დაუწყო... „ნეტავ, რა უნდა ამ ოთხთვალეზას?“ მანძილი მათ შორის მცირდებოდა. რაღა დროს ფიქრი იყო, ჯობდა გასცლოდა იქაურობას...

მარეკმა მოუსვა, მაგრამ სულ გრძობდა, რომ ცხენისსიფათიანი კაცი ფეხდაფეხ მისდევდა, ზურგში მისი თვალეზები ჩხვლეტდა.

და უეცრად უცნობმა დაიძახა:

— ეი, ბიჭიკო, მოიცა, მოიცა! ნუ გეშინია, რას ვარბიხარ? შენთან დიდი საქმე მაქვს.

მაგრამ მარეკი ძალიან შეშინებული იყო და, თუმცა ჩანდა ტყვიასავით აწვა მხრებზე, მაინც ისე მიჰქროდა, თითქოს ასმეტრიანი დისტანციის ჩემპიონი ყოფილიყო. ბედმა გაუღიმა, — როგორც კი მიცქევირის ქუჩაზე გამოვიდა, ტრამვაი ჩამოდგა. მარეკმა უკანმოუხედავად ვაგონში დურთა თავი, თუმცა მის სახლამდე რაღაც სამასი მეტრი თუ იქნებოდა. ახლა მთავარი იყო, ამ „ოთხთვალეზას“ როგორმე ხელიდან გასლტომოდა.

მარეკი ვაგონში შესვლისთანავე ფანჯარას მიაწყდა, უნდოდა დაენახა, რა დღეში იყო „ოთხთვალეზა“.

აი, იგი გულამოვარდნილი მორბის. სწორედ ამ დროს, კონდუქტორმა დაჰკრა ზარი და ტრამვაი დაიძრა. „ოთხთვალეზა“ ტრამვის გამოეკიდა, შეხტომა უნდოდა, მაგრამ ვერ მოასწრო. შეჩერდა და აქეთ-იქით დაიწყო თვალეზის ცეცება. მარეკმა შვებით ამოისუნთქა. მას უნდოდა წინ წასულიყო, მაგრამ უეცრად თვალი მოჰკრა, — „ოთხთვალეზამ“ ტაქსი გააჩერა. რამდენიმე წუთის შემდეგ, ტაქსი ტრამვის დაეწია.

გაჩერება ახლოვდებოდა. მარეკმა არ იცოდა რა ექნა, ჩამოსულიყო თუ არა? „რისი უნდა მეშინოდეს... რისი უნდა მეშინოდეს, — იმშვიდებდა თავს მარეკი, — აქ ხომ ქუჩაა. ამდენი ხალხია! აქ ხომ სკვერი არ არის... აგერ, მილიციელიც დგას. სახლამდე კი სულ რაღაც ასი მეტრიღაა“.

ტრამვაი გაჩერდა; მარეკი გამოვარდა და ჩქარი ნაბიჯით გაეშურა სახლისაკენ. უეცრად, უკან მიიხედა და ჟრუანტელმა დაუარა; ქუჩის მეორე მხარეს მას ტაქსი მისდევდა. იღბლად სახლი აქვე იყო.

მთლად გაწითლებული, გაოფლილი შეეარდა იგი სამზარეულოში.

— რა დაგემართა, რას ჰვავხარ? — შეჰყვირა დედამ. ჯერ იფიქრა, დედა ყველაფერს ვუამბობო: „შატალოზე“, უცნაურ ბიჭზე, მემუშეებზე, „ოთხთვალეზაზე“, რომელიც გამოეკიდა, — მაგრამ შეეშინდა. „შატალო“ რომ არ ყოფილიყო, — კიდევ ხო! მაგრამ დედას მაინც უნდა უამბოს „შატალოზე“, — სულერთია, დედა ყველაფერს მიხვდება. არა, ეს შეუძლებელია.

— ასე ადრე რატომ დაბრუნდი?

— პანი ოკულუსოვას თათბირი ჰქონდა და სამი ვაკეთილის შემდეგ გამოგვიშვა. ლაზენკიში ვიყავით ექსკურსიაზე.

— ასე შეშინებული სახე რატომ გაქვს?

— არაფერიც, გეჩვენება... უი, ახალი ყვავილები ვითომ ყვავილების ნახვა უნდოდა, მარეკი ჯანფარასთან მივიდა და გადაიხედა; ფანჯარასთან ის უცნობი იდგა და სათვალეს წმენდა.

მარეკი სასწრაფოდ უკან გადმოიხარა.

— რა დაგემართა? — შემფოთდა პანი პეგუსოვა, — ავად ხომ არა ხარ?

მოულოდნელად ზარმა დაიწკრილა.

— დედა, არ გაალო! — დაიყვირა მარეკმა და გოცე-ბულ დედას ჩაუქროლა, პან ფანფარას ოთახში შეეარდა.

მდგმურს მ დროს ყოველთვის ეძინა; საბანი ახლაც მშვიდად ადისოდ-ჩადისოდა, ისმოდა მელოდიური ხვრინვა.

მარეკმა კარი გასაღებით დაკეტა და საყეტის ჰუჭურუტანიდან გაიჭვრიტა; დერეფანში ფეხისხმა გაისმა, შემდეგ შემოსასვლელი კარი გაიღო. დედა ვილაცას ელაპარაკებოდა.

— მარეკ, შენთან არიან! — უცბად ხმამალა დაიძახა დედამ.

პასუხის ნაცვლად მარეკი კარადის უკან დაიმალა, — რომ რამე იყოს, ფანჯარაში გადავხტებო.

დედამ კარის სახელური ჩამოწია.

— მარეკ, გესმის? კარს რატომ არ მიღებ? — მაგრად დაბარახუნა კარზე დედამ.

ბრახუნზე გამოღვიძებული პან ფანფარა ლოგინში წამოჯდა, ყურსაცვამი მოიხსნა და მიაყურა. ბრახუნი რომ გამეორდა, ხალათი წამოიხსნა და თქვა:

— მობრძანდით, გეთაყვა!

ვილაცამ კარის სახელური მაგრად ჩამოსწია.

— გასაღებით არის დაკეტილი, პან ანატოლ! — გაისმა პანი პეგუსოვას ხმა.

პან ფანფარამ გოცეებით ასწია წარბები. იგი მზად იყო ხატზე დაეფიცა, რომ კარი გასაღებით არ დაუქეტია. შემდეგ ფეხი ქოშებში წადგა და თავის კანტურით კარის გასაღებად გაემართა.

— რა მოხდა? — იკითხა მან და ცხენისსიფათიანი კაცის დანახვაზე ბეცი თვალეზი მოჭუტა, — ვინ არის? — ხალათის ჯიბეში დაიწყო ხელეზის ფათური სათვალის ამოსაღებად.

ამ დროს მოხდა საოცარი რამ.

ცხენისსიფათიანმა კაცმა ლოყაზე ხელი იტყიცა.

— ოი, ონკანის დაკეტვა დამავიწყდა! — წამოიყვირა მან, მოხსლეთით შემოტრიალდა და ვიღრე ვინმე სიტყვის თქმას მოასწრებდა, — თავქუდმოგლეჯილი გავარდა გარეთ.

პანი პეგუსოვა და პან ფანფარა დიდხანს ვერ მოვიდნენ გონს.

— აი, ახირებული თუ გინდა, ეს არის, — თქვა ბოლოს პანი პეგუსოვამ, — ან მოსვლა რა იყო და ან წასვლა! იცნობთ მას, პან ანატოლ? მე გგონი, თქვენი შეეშინდა.

— წესიერად არც შემიხვდავს... რაღაც ელეგსმაგვარი მასა დავინახე, — თქვა პან ფანფარამ. — უსათვალოდ როცა ვარ, ყველაფერი ელეგს მაგონებს.

— გთხოვთ, მაპატიოთ, პან ანატოლ, საქმე იმაშია, რომ ამ კაცს უსათუოდ უნდოდა მარეკის ნახვა, მარეკი კი ჩაიკეტა.

— მართალია, კარი გასაღებით იყო დაკეტილი, — დაუდასტურა პან ფანფარამ ბეცი თვალეზის მოჭუტვით,

— მაგრამ მარეკი სადღაა?... ოთახში არ არის.
 მარეკი კარადის უკნიდან გამოვიდა.
 — რატომ დემაღლე იმ კაცს? რა, იცნობ?
 — რას ამბობ, დედა!
 — მას ხომ შენი ნახვა უნდოდა.
 — ეტყობა, შეეშალა...
 — მარეკი, მართალი მითხარი, ის კაცი არასოდეს არ
 გინახავს?
 — ვნახე, ერთხელ.... ქუჩაში... ტაქსში ჩაჯდა და...
 გამომეღვევნა.
 — შენ გამოგეღვევნა?
 — დიახ, ამიტომ შემეშინდა ასე... მე ხომ მას სულ
 არ ვიცნობ.
 — ვინ უნდა იყოს, როგორ ფიქრობ?
 — არ ვიცი... ალბათ... ალბათ... გიჟია ვილაც.
 — მართალია ის კაცი რაღაც უცნაურად იქცეოდა,
 მაგრამ გიყს არა ჰგავდა. მას სრულიად აზრიანი და, მე
 ვიტყვოდი, გონიერი გამოხედვა ჰქონდა, — თქვა პანი
 პეგუსოვამ. — ეს მე შევნიშნე, როცა მან ერთი წუთით
 მოინსნა შავი სათვალე.
 — მომიტევეთ, მაგრამ იქნებ ეს საუბარი სხვა დრო-
 ისთვის გადაგვედო. ახლა მე უნდა მეძინოს. — პან
 ფანფარამ კვლავ გაიკეთა ყურსაცვამი.
 პანი პეგუსოვა და მარეკი ღერეფანში გამოვიდნენ.
 ნაშუადღევს მოხდა ახალი უცნაური ამბავი. საში-
 ნო დავალების შესამოწმებლად ჩესეკი, როგორც ყო-
 ველთვის, მარეკთან მოვიდა. მარეკმა ჩანთიდან რვეული
 ამოიღო... რვეული სრულიად სუფთა იყო, მარეკს კი
 კარგად ახსოვდა, რომ ჯერ კიდევ გუშინ, სკოლიდან
 დაბრუნებისთანავე ამოხსნა ამოცანა.
 — რა მოხდა? — იკითხა ჩესეკმა, ფერწასულ მეგო-
 ბარს რომ შეხედა.

(ბაზრძელეზა შემდეგ ნომერში)

აშლილ ველზე, სადაც გაზაფხულობით მრ-
 ვალნაირი ჭიოკა ყვავილები ბიბინებს, სა-
 დაც ზაფხულში დედამიწას ალმური ას-
 დის, გადახრუკულა ბალახი და ქარის წამო-
 ბერვაზე, იმის მაგივრად, რომ ველს მუხებანმა გადაურბინოს,
 მტვრის კორიანტელი დეგება, იშვიათად, მაგრამ მაინც შეგვ-
 დებათ ეულად მდგარი, ტოტებგაშლილი ხე, მუხა ან თელა.
 ბევრი ასეთი ეულად მდგარი მუხა მინახავს, ბევრის
 ჩრდილში დალილის დამისვენია და თითქმის ყველგან ერთი-
 და იგივე ჩურჩული მესმოდა. მაგრამ ყველა მუხათა შორის მა-
 ინც ერთი მუხა, თრიალეთის მუხა მიღვას თვალწინ, იქნებ
 იმიტომ, რომ მის ახლო-მასლო მთელი დღის სავალზე სხვას
 ვერას ხედავს თვალი. ის მართლაც მარტო და ეულად დგას.
 მდინარე ქციის სათავეებისკენ არის ერთი ნაქალაქარი, რო-
 მელსაც წინათ ახალქალაქს უწოდებდნენ და, რომელიც
 XV—XVII საუკუნეებში გაავერანეს დამპყრობთა უდროებმა. ეს
 ნაქალაქარი, ნასოფლარ ეგანის, ახლანდელ სოფელ წალკას
 ცოტა ქვემოთ, ქციის დრმა ხევის თავზე მდებარეობს. მას პა-
 ტარა მთა — ქვათაგა დასცქერის. აი, სწორედ ამ მთის წვერზე
 დგას ტოტებგაშლილი და
 ბარაქიანი ერთადერთი მუ-
 ხა. აქედან წალკის უზარმა-
 ზარ ზეგანს რომ გახედავ
 ხეს ვერსად ვერ დაინახავ,
 აქ კი უზარმაზარი, მრავალ-
 ასეულ წელთა მომსწრე,
 400-500 წლის მუხა ეუ-
 ლად და ობლად, მაგრამ ამა-
 ყად დგას და გასცქერის
 ძველი ახალქალაქის, ეგანის
 სოფლის ნანგრევსა და ნაოხარს. მას ახსოვს ის დრო, როცა ამ
 ნაქალაქარსა და ნასოფლარებში სიცოცხლე დუღდა და გად-
 მოდუღდა, შენდებოდა ახალი სოფლები, ტაძრები, იწერებო-
 და წიგნები, ითესებოდა მინდვრები, შენდებოდა ბაღები, ხალ-
 ხი მომავალს შეჰხაროდა. ხალხმრავალი იყო მაშინდელი თრი-
 ალეთის ეს ნაწილი და არც მუხა იყო მარტო, მის ირგვლივ
 ტყე იყო აქოჩრილი.

ერთ შემოდგომის ცხრიაკ დღეს მოვხვდი ამ მუხის ძირში.
 ანაზდუღლად დაუბერა სუსხიანმა ჩრდილოეთის ქარმა. ახმა-
 ურდა მუხა, ტოტი ტოტს დაეჯახა, დაიჭახუნა, დაიკვნესა და
 რაღაც საომარი სიმღერა წამოიწყო. მის ძირში მინაბულს,
 ქარს მორიდებულს, ნაბადწამოსმულს მესმოდა მისი სიმ-
 ღერა:

„მრავალი საუკუნე მიცხოვრია, ბევრი ჭირი და ვარამი გა-
 დამხდენია, ბევრი თანამგზავრი გამომცლია მხრიდან, ქარსა
 და ქარიშხალს, გრივალსა და ქარაშოტს ბევრჯერ გადაუგ-
 ლია ჩემს თავზე, იქნებ ტოტი შეუტუნებია, მაგრამ ფესვი კი ვერ
 შეურყევეია. ვდგავარ ფესვმაგარი, ტოტებლონიერი; ომში შე-
 სულ კაი ყმასავით, უკან არ ვიხევი; ვდგავარ და ასე ვიღვები.
 აი, მოვესწარ იმ დროსაც, როდესაც ნატყევეარ მთებსა და გო-
 რაკებს ახალი სიცოცხლის მახარობლები, წითელყელსახვევია-
 ნი ბავშვები შეესივნენ და რგავენ ხეებს, ბუჩქებს. აშრიალ-
 დება კვლავ ტყის ტვერი... ამ ყურადღებამ მეც მიშველა და ამ
 ლოდებს შორის აღმოცენდა ჩემი ნაშვირი. იგიც მალე გაიზრ-
 დება, მხარში ამომიდგება. იგრიალე, დაუბერე ქარიშხა-
 ლო...“ — ისმის ტოტების ჭახაჭუხი; გრგვინვა და მუხა ყვება
 თავის თავგადასავალს...

გვიანდელი მშენებლის მუხა

ჩვენი მთის ზეგნები ჯავახეთი, წალკა, ზურტაკეტი ტყით ყოფილა დაფარული. ამ ტყეებს ამშვენებდნენ მთის მუხა, ფიჭვი, ნაძვი, ნეკერჩხალი, არყი, ცირცელი და სხვა. ტყითვე ყოფილა დაფარული დაბლობის ვაკენიც. ამ დაბლობის ტყეებში ჩვეულებრივი იყო ვაკის მუხა, ქართული მუხა, თელა, მინდვრის ნეკერჩხალი, მშრალ ადგილებში კი — საკმლის ხე, აკაკი, ქართული ნეკერჩხალი, ბერყენა და სხვანი მრავალნი. ამის საბუთი მრავლად მოგვეპოვება, როგორც თვით ბუნებაში, ისევე ჩვენს ისტორიულ წერილობით წყაროებში.

მეთვრამეტე საუკუნის პირველი ნახევრის შესანიშნავი მკვლევარი ვახუშტი აი რას წერს ტაბისყურის შემოგარენზე: „ტბა ტაბისყურისა არს წყალი ანკარა, სასმელად ტკბილი და შემრგო, გარემო ნაძოვანი, ტყიანი, ბალახ-ყვავილოვანი, წყაროიანი და კალმახითა სავსე, დიდ-წვრილითა და ფრიად გემრიელითა“.

დღეს ტაბისყურის ახლომახლო ხე თოფის სასროლზედაც კი აღარ ჭაჭანებს, უახლოესი ტყე თცი კილომეტრით მაინც არის დაცილებული. ნაპირნი ბალახ-ყვავილოვანია, მაგრამ ისიც შეცვლილა, ველის წარმომადგენლებს — ვაციწვერასა და წივანას შეუცვლია „ბალახ-ყვავილინი“, ე. ი. ტყისა და ალპების მცენარენი, რომელსაც ვახუშტი „ბალახ-ყვავილოვანს“ უწოდებს.

თურქებმა რომ სამხრეთ საქართველო მიიტაცეს, მათ ეს მხარე, ხარკის დასადებად, გულდასმით აღწერეს და შეადგინეს „გურჯისტანის ვილაეთის დიდი დავთარი“. ამ დავთარში ჯავახეთი ორადაა გაყოფილი — ტყიან და უტყეო ჯავახეთად, ამავე დროს, „ტყიან მხარეში“ თანამედროვე ჯავა-

ხეთის ნახევარზე მეტია ნავარაუდვეი. დღეს კი ორივე, „ტყიანიცა“ და „უტყეოც“, სრულიად უტყეოა. მხოლოდ ალაგ-ალაგ გადარჩენილა პაწაწა კორმომი, ანდა თითო-ორთლა ხე (ვერხვი, მუხა, ფიჭვი, არყი).

ასეთივე წერილობითი ცნობები გვაქვს ზემო და ქვემო ქართლის ვაკეების, გარეკახეთისა და სხვა რაიონების შესახებ. წერილობითი საბუთების გარდა, თვით ბუნებაში არსებობს მრავალი საბუთი იმისა, რომ ესა თუ ის მხარე წარსულში ტყით ყოფილა დაფარული.

ჩვენი ნიადაგმცოდნეების გამოკვლევებმა დაადასტურეს, რომ მრავალ ადგილას, იქ, სადაც დღეს ველის მცენარეა გაბატონებული და დიდ მანძილზე ხის ჭაჭანებაც კი აღარ არის, ნიადაგი ტყისა შემორჩენილა. გარდა ამისა, ალაგ-ალაგ ველისა და ნახევარუდაბნოს მცენარეთა შორის ზოგიერთი ტყის გამძლე მცენარეც გვხვდება, ზოგან — ცალკეული ტყის ხე და ზოგან კი — პატარა ოლეც.

ბევრგან, საქართველოშიც, სომხეთშიც, ველების არეში ტყის ცხოველების ჩონჩხები ნახეს: კვერნის, დათვის, ირმის, ფსიტისა და მისთანების.

ერთი სიტყვით, ამ უტყეო მხარეთა წარსულში ტყიანობის ბევრი საბუთი არსებობს. აკი ეს თრიალეთის მუხაც თავის სიმღერაში. ქარიშხალს რომ შეაგება, ამაზე გვიამბობს.

ყოველივე ამის ცოდნას შეუძლია თუ არა რაიმე სარგებლობის მოტანა? რასაკვირველია, შეუძლია. რაკი ვიცით, სად რანაირი მცენარე ხარობდა, რანაირი ტყე იყო, ამჟამადაც შეგვიძლია შევუდგეთ ამ მხარის გატყიანებას, იქ, სადაც ეს

საჭირო, სასარგებლო და აუცილებელია. მაგრამ სად არ არის იგი საჭირო? ტყე ხომ ბუნების ერთ-ერთი ძირითადი ელემენტი. ყოველ მხარეში ტყე იმ რაოდენობით უნდა შევიწარმოოთ, რამდენადაც საჭიროა ბუნების ჰარმონიულობის დასაცავად.

ბევრჯერ ამივლია წალკა-ჯავახეთის გზაზე და შორიდან დამინახავს წერტილივით მთის წვერზე რაღაც ხე, მაგრამ საქმე ისე მიდიოდა, რომ იმ ხესთან ახლო მისი პირველი დანახვიდან მხოლოდ მეთუც წელს მივედი. მივედი და გული სინანულითაც აივსო და სიხარულითაც. ძველი, დიდი ხნის უნახავი მეგობარივით დაფუკარი თავი, ქუდი მოვუსადე და გამარჯვება ვუსურვე. დიდი გზა აქვს გამოვლილი და დღეს თუ კიდევ ცოცხალია, თითქოს იმისათვის, რომ გვიტხრას:

„მას ნუღარ ვსტირით, რაც დამარხულა,
რაც უწყალოს დროთ ხელით დანთქმულა,
მოვიკლათ წარსულ დროებზე დარდი...“

მართლაც, უწყალო ხელით დანთქა ამ მუხნის ირგვლივ მოშრილ ტყე; წარსულში მტერთა ხშირი შემოსევა ცოტა ზიანს როდი აყენებდა ამ ტყეებს!

ზაფხულში დამპყრობთა ურდოები ჯავახეთ-წალკა-თრიალეთის გზით მოდიოდნენ (რემათა საკვები აქ უხვად იყო). გზადაგზა მტერი ანადგურებდა ყოველივეს, რაც სამშობლოს დამცველთ თავშესაფარად გამოადგებოდათ. ერთხელ ხომ არ წამოსულა საქართველოზე მტერი და „გასტეხს ქვასაც მაგარსა წყალი წვეთ-წვეთად მდინარი!“ — გატყდა ტყეც, მით უმეტეს, ბუნების პირობების ცვალებადობა, სინესტის შემცირება ამას ხელს უწყობდა; ხალხიც, ხშირად ომებით წელში გაწყვეტილი, სათანადოდ ვერ უვლიდა, უთავბოლოდ ჩებდა, აახოვებდა, საქონელს აძოვებდა... და ტყე შეცვალა ველმა, ზოგან კი ნახევარუდაბნომ...

დღეს ჩემს თრიალეთის მუხას უხარია, რომ ჩვენი ახალგაზრდობა მთა-ბარს შეესია და რგავენ ხეებს: მუხასა და წიფელს, ფიჭვსა და ნაძვს, აკაკის და საკმლის ხეებს, თელასა და ნეკერჩხალს და მრავალს სხვას. სწორედ წარსულის ამ იშვიათი მოწმეების წაქეზებითაცაა, რომ ირგვება ხეები, შენდება ტყეები.

„დარგეთ, ახარეთ, გაიზრდებიან, ტყედ გადაიქცევიან, აქ წინათაც ხომ იყო ტყე!..“

ქარი ჩამდგარა, მუხა ოდნავდა შრიალებს. ქარტყლიმ ვერც ახლა დააკლო რა და, დროა, მეც გავუდგე ჩემს გზას.

ფოტო ავტორისა

დუღილს იწვევს... ყინული

ბევრმა ალბათ არც იცის, რომ ყინულს შეუძლია გამოიწვიოს წყლის დუღილის განახლება. როგორ?! — გაიოცებენ ზოგიერთები, მაგრამ, რომ ეს მართლაც ასეა, უმაღლვე დარწმუნდებიან, თუ ჩაატარებენ ცდას. ცდისათვის კი საჭიროა ავილოთ კოლბა, ნახევრამდე წყლით ავავსოთ და ნავთქურაზე დავდგათ. როცა წყალი დუღილს დაიწყებს, კოლბას მჭიდროდ დავუცოთ თავი, — დუღილი შეწყდება. შემდეგ, ავი-

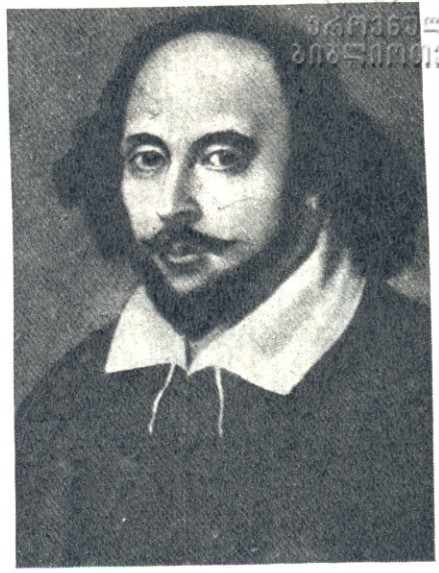
ლოთ და კოლბა თავდაყირა დავაყენოთ, ზედ ყინულის პატარა ნატეხი დავადოთ. დავინახავთ, რომ დუღილი განახლდება, თუმცა წყლის ტემპერატურა გაცილებით დაბალი იქნება. რატომ? იმიტომ, რომ ყინული კოლბაში მყოფ ორთქლს გააცივებს, აქცევს წყლის წვეთებად, მოხდება კონდენსაცია, კოლბაში წნევა შემცირდება და წყალი დუღილს განახლებს. თუ ფსკერს ყინული მოვაცილებთ, — დუღილი უწყდება. დუღილი არ განახლდება თუ კო-

ლბას გახურებულ უთოს დავადებთ. რატომ? იმიტომ, რომ კოლბაში წნევა გაიზრდება. ხოლო თუ უთოს ნაცვლად ისევ ყინულის ნატეხს დავადებთ, — დუღილი კვლავ განახლდება, ფიჭვიკის ამ კანონს დიდი გამოყენება აქვს ტექნიკაში. მაგალითად, როცა შაქრის ხსნარიდან ზედმეტი წყლის აორთქლება საჭირო. ხსნარს ადუღებენ ატმოსფეროზე დაბალი წნევის ქვეშ, ამ დროს დუღილის ტემპერატურა დაბლა იწევს და შაქარი ქვაბზე მიწვით არ ზიანდება.

ბ. ზემევიანი, რესპუბლიკის დამსახურებული მასწავლებელი.

უეჭვობა

(დაბადების 400 წლისთავი)

მტკრიანი შარავზა. მოჩარდახულ, დიდ ფორნებს მოხეტიალე მსახიობები მიჰყვებიან. მათ წარმოდგენები უნდა გამართონ სტრეტფორდში, უნდა დადგან მისტერიები და მირაკლები, ხალხური ფარსები და სისხლიანი ტრაგედიები. სტრეტფორდისაკენ მიდიან მოხეტიალე მომღერლები, მიდიან ვაჭრებიც, არისტოკრატებიც, სტუდენტებიც...

სტრეტფორდიდან 10 კილომეტრზე მდებარეობს ქალაქი უორიკი — უძველესი, ლეგენდარული ციხე-კოშკებით; მახლობლადვეა ქალაქი კენილუორთი. ერთხელ ელისაბედ დედოფალმა ინახულა კენილუორთის ციხე-კოშკი; სტუმრად ჩასულ დედოფალს გრაფმა ლესტერმა ფანტასტიური ზეიმი გაუმართა, — ეს დღე დღესასწაულად იქცა. აქ მოდიოდნენ ახლო-მახლო ქალაქებიდან, მოდიოდა დიდი და პატარა, მოხუცი და ახალგაზრდა.

აი აქ, ინგლისის სამეფოს შუაგულში, უორიკის საგრაფოს პატარა ქალაქ სტრეტფორდში, აყვავებული ბაღნარებისა და უღრანი ტყეების სამყაროში, მდინარე ეივონის პირას, 1564 წლის 23 აპრილს დაიბადა ბუნებისა და ადამიანის სულის დიდი მესაიდუმლე უილიამ შექსპირი. სწორედ ამ წელს რომში გარდაიცვალა იტალიური აღორძინების უდიდესი მხატვარი, სიქსტეს ფრესკების შემქმნელი მიქელანჯელო ბუანაროტი.

შვიდი წლის შექსპირი სტრეტფორდის „გრამატიკის“ სკოლაში სწავლობდა. ამბობენ, თითქოს სკოლის დამთავრების შემდეგ ერთ ხანს მასწავლებლობდა. თგრამეტი წლისას ცოლად შეურთავს მეზობელი მიწათმფლობელის ასული, მასზე რვა წლით უფროსი, ანა ჰეთუეი. რამდენიმე წლის შემდეგ უილიამ შექსპირი ლონდონში მიდის სამუშაოს საძებნელად.

ვინ იცის, იქნებ შექსპირი საგასტროლოდ ჩამოსულ ლონდონის მსახიობთა დასს გაჰყვა. ამბობენ, რომ უილიამი პირველად ლონდონის თეატრში მოსულ ჯენტლმენტა ცხენებს დარაჯობდაო; ზოგის თქმით, მისი მოვალეობა იყო მსახიობთა გამომძახება სცენაზე, ზოგი — რეჟისორის თანაშემწედ აცხადებს მას, ზოგი — მოკარნახედ, შემდეგ იგი უკვე მონაწილეობას იღებს წარმოდგენებში.

წარმოდგინეთ იმდროინდელი ლონდონის ყველაზე დიდი თეატრის — „გლობუსის“ სადარბაზო შესასვლელი. შენობის თავზე დგას ჰერკულესის მძლავრი ფიგურა, რომელსაც მხრებით აუზიდა მრგვალი დედამიწა. ჯერ კიდევ სამი საათი აკლია წარმოდგენის დაწყებას, მაგრამ თეატრის წინ დიდი მოედანი ხალხითაა უკვე გაჭედილი.

მაყურებელი დარბაზში ორ ნაწილად არის გაყოფილი — უბრალო ხალხი პარტერში თავსდება, რჩეულნი კი პირდაპირ სცენაზე სხდებიან. წარმოდგენელი ხმაური და უწყსრიგობა პარტერში: ლაზღანდობენ, მხიარულობენ, თხილს აკნატუნებენ, ფორთოხლებსა და ვაშლებს შეეჭყვიან, სვამენ ლუდს... ზოგიერთი დილითვე მოსულა, თან სადილიც მოუტანია. გამუდმებით გაისმის შეძახილები, ადგილისათვის ატეხილი ჩხუბი ხშირად მუშტი-კრივით მთავრდება.

აი, მგონი, მალე დაიწყება სპექტაკლი. სცენის მუშას ავანსცენაზე გამოაქვს ფიცარი და ფარდაზე ამავრებს; ფიცარზე წარწერაა: „ვენეცია“, — ახლა მაყურებელმა უკვე იცის, რომ მოქმედება ვენეციაში ხდება. კედელზე აკრავენ შავ, კვადრატულ მუყაოს, რომელზედაც ჯვარედინად არის გაკრული ვიწრო თეთრი ქალაღი, ეს — ფანჯარაა; მამასადამე, მოქმედება ხდება ოთახში. სცენის უკან კედელთან ამდლებული ადგილია, რომელსაც ფარდა აქვს გადაფარებული; ეს არის მთები, აივანი, გემბანი, სახლის სახურავი, — გააჩნია, როდის რა უნდა წარმოიდგინო.

აქეთ-იქით მუყაოს ბუტაფორებია. ერთზე დახატულია ხე, — ესე იგი, ტყე ან ბაღი უნდა წარმოიდგინო; მეორე მუყაოზე ჯვარი ან საფლავის ქვაა, ეს — სასაფლაოა.

როგორც კი დაიწყებოდა მოქმედება, ხმაური და ჩხუბი იმწამსვე წყდებოდა, ხალხი სმენად იყო ქცეული. მაყურებელი მხოლოდ გასართობად როდი მოდიოდა თეატრში; თეატრი იყო ხალხის შეკრების ადგილი, ერთგვარი კლუბი, სადაც ყალიბდებოდა საზოგადოებრივი აზრი.

აი, რა დახვდა ლონდონში ჩამოსვლისას შექსპირს.

ლონდონში შექსპირი დაუახლოვდა თეატრ „გლობუსის“ პატრონს და გამოჩენილ მსახიობს — რიჩარდ ბერბეჯს. ამბობენ, რომ შექსპირი მაინც და მაინც კარგი მსახიობი ვერ ყოფილა.

ლონდონში შექმნა შექსპირმა სწორუპოვარი ტრაგედიები და სიცოცხლით საეყ კომედიები.

1612 წელს შექსპირი ბრუნდება მშობლიურ ქალაქ სტრეტფორდში, სადაც წყნარად და უშფოთველად ატარებს სიცოცხლის უკანასკნელ წლებს.

1616 წლის 23 აპრილს უილიამ შექსპირი გარდაიცვალა; გარდაიცვალა სწორედ იმ დღეს, როდესაც 52 წელი შეუსრულდა. ამავე წელს გარდაიცვალა დიდი ესპანელი მწერალი, აღორძინების ეპოქის მეორე გენიოსი მიგელ დე სერვანტესი.

შექსპირი დიდი ჰუმანისტი, დიდი მოაზროვნე და დიდი პოეტი. სწორედ დიდმა პოეტურობამ, უღრმესმა სიმართლემ და ხალხურობამ მიანიჭა უკვდავება მის ტრაგედიებს, კომედიებსა და სონეტებს.

ვინ იცის, რამდენ ენაზეა თარგმნილი შექსპირის ნაწარმოებები! დასავლეთ ევროპისა თუ საბჭოთა ქვეყნის ხალხები მშობლიურ ენაზე ეცნობიან შექსპირის ნაწარმოებებს. ქართულ ენაზე შექსპირის თარგმნა ბევრმა სცადა, მაგრამ შექსპირის ჭეშმარიტად მხატვრული თარგმანები ივანე მაჩაბელს ეკუთვნის.

შექსპირი განსაკუთრებით მახლობელია მოწინავე კაცობრიობისათვის, რადგან მას ღრმად სწამს კაცობრიობის დიდი მომავალი.

პოლსენაუნი

სეფირო

ლობდა (გაიხსენეთ როგორ ფიცულობდნენ ხოლმე ქრისტიანები ჯვრით ან სახარებით ხელში) და, ვაი იმას, ვინც ასეთ ფიცს გატეხდა.

ძველი ბერძნები საგანგებოდ ეძებდნენ ხოლმე ხახვის დიდ ბოლქვს და, ვინც იპოვიდა, ბედნიერად თვლიდა თავს.

მხედარ თ მ თ ა ვ ა რ ი ქსენოფონტე თურმე, ხახვს ამღვზებ თვისებებს მიაწერდა და, განსაკუთრებული ბრძანებით, იგი მეომართა ყოველდღიურ ულუფაში შეატანინა.

საშუალო საუკუნეებში რაინდებს წესად ჰქონდათ: თუ ვაჟკაცი ჩაჩქანზე ხახვის ფურცელს მიიმარებდა, ეს იმას ნიშნავდა, რომ იგი მოწინააღმდეგეს სამკედრო-სასიცოცხლო ბრძოლაში იწვევდა.

შვეიცარიაში, 640 წელს საქსონელებზე გამარჯვების დღეს ქალი და კაცი ახლაც ხახვის ფურცლის გვირგვინებით იმკობს თავს.

არანაკლები პატივისცემით სარგებლობდა ნიორიც. მამლების ძიძგილაობის დიდი

მოყვარული ბერძნები, მაგალითად, თავთავიანთი ფალავნებისთვის ძალა და შემართება რომ მოემატებინათ, შერკინების წინ მათ ნიორს აჭმევდნენ. თვითონ ნიორის სუნი კი მაინც და მაინც არ ეპიტნავენოდათ; ასე რომ არ ყოფილიყო, — ნიორნაგემებ კაცს ეკლესიაში შესვლას არ აუკრძალავდნენ.

ესპანეთის მეფეს ალფონს კასტელეს კი ნაბრძანები ჰქონდა, ნიორით „პირამყრალეული“ რაინდები მთელი თვე არ შეეშვათ სასახლეში.

ძველი ბერძნები ნიორს სასწაულმოქმედ თვისებას მიაწერდნენ, ხოლო უნგრელები, ავი სულელებისაგან ოჯახი რომ დაეცვათ, თითო

ბავშვს ლეიბქვეშ ნიორს ამოუდებდნენ ხოლმე. ჭარხალი ძველ სპარსელებს უთანხმოებისა და შუღლის სიმბოლოდ ჰქონიათ წარმოდგენილი. თუ სპარსელს ვისიმე წყენინება სურდა, ადგებოდა და ეზოში ჭარხალს შეუგდებდა.

უცნაური ჩვევა ჰქონიათ საქსონელებს. ქალის სათხოვრად მისულ კაცს თუ კისელით გაუმასპინძლდებოდნენ — საქმე კარგად იყო; თუ მოხარშულ ჭარხალს მიართმევდნენ — კუდამოძუებული უნდა გამობრუნებულიყო.

გამოჩენილი ბერძენი ისტორიკოსი პლუტარქე წერს: ერთხელ კორინთელების ლაშქარი კართაგენის წინააღმდეგ სალაშქროდ მიემართებოდა. გზაზე, ოხრახუშით დატვირთული ჯორები შემოხვდათ. მორწმუნე კორინთელებმა თავი წინასწარ განწირულად ჩათვალეს და შედარებით მცირერიცხოვან მოწინააღმდეგესთან ბრძოლა წააგეს, ოხრახუშის ახლო ნა-

თესავს — ნიახურის მოძველად შენობების მოსართავად და წამლების მოსამზადებლად ხმარობდნენ. კორინთული სვეტების კაპიტელებს დღესაც ამშვენებს ნიახურის ფორმის ორნამენტები, ხოლო კუნძულ სარდინიაზე ფულიც კი გამოდიოდა, რომელზედაც ნიახური იყო გამოსახული.

ვივი მახარობლიკა

სიყვარული

გუკამ კლიაშვილი

შემოავლეს
წრებაში,
არ დასჭირდათ ფარგალი,
წრეში
ჩადეს
ქამრები,
გარს უვლიან გან-განით,
არის ერთი ყიჟინა,
სიცილი და ხარხარი.

ვინმეს ლახტის თამაში
არ ეგონოს ადგილი:
თუ ვერ ნახე წრებაში
შესაძვრომი
ადგილი,
თუ არა ხარ მოქნილი,
თვალმარდი და ფეხმარდი,
წრეში

თუ არ გაგორდი,
წრეში
თუ არ შევარდი,—
მაშინ სიმწრის ცრემლებით
აგვესება
თვალეში,—
კანჭებს აგისურებენ
მოშხუილვ
ქამრებით.

რ ა ი ნ დ უ ლ ი შ ე ჯ ი ბ რ ი დ ა ნ - ს კ ო რ ტ უ ლ

ა ს კ ა რ ე ზ ო ბ ა მ დ ე

ბლაგვტუჩა შუბებით შეიარაღებული ცხენოსანი რაინდები ორ ჯგუფად გაიყვნენ და ერთმანეთის პირისპირ მწყრივად დაეწყვიდნენ. აი, მოწინააღმდეგე ჯგუფებს თითო რაინდი გამოეყო. ასპარეზობის მონაწილეებმა შუბები მოიმარჯვეს, ერთმანეთს აძგერეს და, ერთ-ერთი მოწინააღმდეგე მიწას დაენარცხა. დამფრთხალმა ცხენმა ბრძოლის ველი მიატოვა. გამარჯვებულს ტაშითა და აღტაცების შეძახილებით შეხვდნენ...

ეს იყო ძველად. ასე ეჯიბრებოდნენ ერთმანეთს შუა საუკუნეების ფრანგი რაინდები. დღეს კი, ეს ძველი რაინდული შეჯიბრი-თამაში სპორტულ ასპარეზობად გადაიქცა. თუ წინათ გულმაგარი რაინდები თავიანთ ძალას ხმელეთზე ცხენდაცხენ ცდიდნენ, დღეს ამგვარი შერკინება წყალზე ტარდება.

ორი, ერთმანეთის მოწინააღმდეგე გუნდის ნაგების კიჩოზე კვადრატული ფორმის ფიცარნაგია მოთავსებული. ნაგებში, ბასკურ თავსაბურვლიანი და წელზე წითელქამარშემორტყმული ათ-ათი მენიჩბე ჯდება. კიჩოებზე კი თეთრი ტილოს ტანისამოსიანი, ღრეკადი ჭოკითა და ფარით აღჭურვილი თითო სპორტსმენი დგება. მენიჩბეები რიტმული და ომახიანი შეძახილებით მიაცურებენ ნაგებს ერთმანეთისაკენ. კიჩოზე მდგომი მოწინააღმდეგენი ფარებით იცავენ თავს, ხოლო ჭოკებით,—ერთმანეთის წყალში ჩაგდებას ცდილობენ. მოწინააღმდეგეთა ფარებზე მიბჯენილი ჭოკები გადატეხამდე იღუნება, ცოტაც და, ერთ-ერთი „რაინდი“ დგაფუნით ვარდება წყალში. დამარცხებულის წყალში ჩავარდნა უნებლიე სიცილს იწვევს, გამარჯვებულს კი ტაშით აჯილდოვებენ.

საქართველოს
წიგნების
კავშირი

„გარზანი“

ედგარ ბეროუზი, როცა თავის სათავ-
გადასავლო რომანს წერდა, ისე ეძებდა
მთავარი გმირის სახელს, როგორც კომ-
პოზიტორი ეძებს საჭირო მელოდიას.
იგი დიდხანს წვალობდა მუდრადი მარ-
ცვლების შერწყმაზე, სანამ არ წააწყდა
ორ მარცვალს: ტარ-ზანი.

ბეროუზის ლიტერატურული კარიერა
უნჩვეულოდ დაიწყო. იგი მუშაობდა ალ-
კოპოლიზმის საწინააღმდეგო საშუალებ-
ების გამომშვეები ფირმის სარეკლამო გან-
ყოფილების აგენტად. სიძვირის გამო,
სოლიდური ჟურნალ-გაზეთების ფურც-
ლებზე სარეკლამო განცხადებების მო-
თავსება ფირმას არ შეეძლო. ამიტომ,
ფირმა, ძირითადად პროვინციული გა-
მომცემლობების მომსახურებით სარგებ-
ლობდა. ხელისმომწერთა მიზიდვის მიზ-
ნით, ამ პროვინციულ ჟურნალ-გაზეთებ-
ში მუდმივად იბეჭდებოდა დახლართულ
სიუჟეტური სათავგადასავლო მოთხრო-
ბები. ბეროუზმა რამდენიმე ასეთი „მოთ-
ხრობა“ წაიკითხა და გადაწყვიტა, მოე-
სინჯა თავი ამ სარბიელზე.

მის პირველ წიგნს ერქვა „მარსის
პრინცესა“. ავტორმა იგი ალაღბედზე
გაუგზავნა ერთ-ერთი პროვინციული გა-
ზეთის რედაქტორს. მალე პასუხიც მო-
ვიდა, — ხელნაწერი მიიღეს.

ჰონორარის მიღების შემდეგ, ბერო-
უზმა ახალი წიგნის სიუჟეტზე დაიწყო
ფიქრი. გადაწყვიტა, რომ ამჟამად მოქ-
მედების ადგილი ყოფილიყო არა მარ-
ში, არამედ დედამიწა. კერძოდ — აფრი-
კის უღრანი ტყეები. ეს გარემოება კი
უსაზღვრო გასაქანს აძლევდა მის ფან-
ტაზიას. თემა იყო მაიმუნებს შორის
აღზრდილი ადამიანის თავგადასავალი.

რადა არ იყო ამ წიგნში! კეთილშო-
ბილი ლორდი, რომელსაც მაიმუნთა
წინამძღოლი მოსტაცებს ბავშვს; გადა-
კარგული ლორდისა და მისი მეუღლის
საძებრად ოცი წლის შემდეგ გამგზავრე-

ბული ექსპედიცია და გოგონა, რომელიც,
რასაკვირველია, შეუყვარდება ტარზანს...

მიტოვებულ ქოხში ტარზანი იპოვნის
ლორდის დღიურს და გაიგებს, რომ იგი
გრეისტოკის შვილია. ახლა მას შეუძლია
საყვარელი გოგონას შერთვა, მაგრამ,
გოგონას საქმრო ჰყავს. კეთილშობილი
ტარზანი უარს ამბობს თავის განზრახ-
ვაზე.

ასეთი იყო მოთხრობის დასასრული.
თუმცა მალე გამოირკვა, რომ ეს დასას-
რული კი არა, დასაწყისი იყო. გამომ-
ცემელი და მკითხველები გაგრძელებას
თხოვლობდნენ. და ბეროუზიც სულ მა-
ლე აქვეყნებს მეორე წიგნს, — „ტარზა-
ნის დაბრუნება ჯუნგლებში“. ისევ გა-
სათყარი თავგადასავალი, ისევ შეხ-
ვედრა ჯენისთან, ამ დროისათვის ჯე-
ნის საქმრო საჭირო ტაქტს „იჩენს“
და კვდება, ტარზანმა კი ლორდის ტი-
ტული მიიღო. შემდეგ — ქორწილი და
ბედნიერი ფინალი.

ფინალი? სრულებითაც არა! ბეროუზ-
მა დაინახა, თუ რა უზარმაზარი წარმა-
ტებით სარგებლობდა მისი ლიტერატუ-
რული ნაწარმოები და ისევ განაგრძო
წერა ტარზანის შესახებ...

1916 წელს — მესამე წიგნი — „ტარ-
ზანის მხეცები“; 1917 წელს — „ტარზა-
ნის შვილი“. 1918 წელს — „ტარზანი

და ოპარის განძი“; 1919 წელს — „ტარ-
ზანი ჯუნგლებში“; 1920 წელს — „და-
უმარცხებელი ტარზანი“ და ა. შ. ყო-
ველ წელს — თითო წიგნი.

ტარზანის თავგადასავალი არაჩვეუ-
ლებრივი წარმატებით სარგებლობდა.
მოკლე ხანში ბეროუზის წიგნები მსოფ-
ლიოს 56 ენაზე ითარგმნა! მაგრამ ეს
კიდევ არაფერი — დაიწყო ტარზანის
ძღვევამოსილი მსვლელობა კინოეკრა-
ნებზე.

პირველი ფილმი 1918 წელს გადაი-
ღეს ჰოლივუდში. თუმცა, მუნჯმა ტარ-
ზანმა ვერ მოახდინა ის შთაბეჭდილება,
როგორსაც ელოდნენ. მაგრამ აი, გა-
მონდა ხმოვანი ფილმი და კინოთეატ-
რებში დაიქუხა ტარზანის საბრძოლო
ყიჟინამ. საინტერესოა აღინიშნოს, რომ
ეს უცნაური ხმა მიღებულია ადამიანის
ყვირილის, აფთრის ხავილის, ძაღლის
ყეფისა და ვიოლინოს სიმის გამკვიანი
ხმის ერთდროული ჩაწერის შედეგად.

ედგარ ბეროუზი გამდიდრდა. ჰოლი-
ვუდის მახლობლად მან იყიდა მიწის დი-
დი ნაკვეთი და იქ ააშენა დაბა ტარზან-
ვილი. მსოფლიოს ყველა კუთხიდან მო-
დიოდნენ მდიდარი ტურისტები ტარზან-
ვილის დასათვალიერებლად. ბეროუზი
მათთან სურათებს იღებდა, თუ კი დრო
ჰქონდა. იგი, ხომ ყოველდღე სამუშაო
კაბინეტში ჩაკეტილი, მემანქანეს კარ-
ნახობდა თავის დღიურ ნორმას —
90.000 სიტყვას, ისე და ისევ ტარზა-
ნის შესახებ.

1950 წელს, სიკვდილმა შეწყვიტა
ყოფილი სარეკლამო აგენტის ლიტერა-
ტურული კარიერა. ბეროუზს დარჩა 57
დაბეჭდილი და 15 გამოუქვეყნებელი
წიგნი, მხოლოდ და მხოლოდ ტარზანზე
დაწერილი.

ალ. სანაღიკაძე

ზამთარია, — ყინავს, თოშავს,
მიწა შავად არსად მოჩანს,
დაუხურავთ თოვლი საბნად
მთებს, მინდორ-ველს, ბაღს და
ბოსტანს.

გამოიღო ბოსლის კარი,
გამოვიდა გარეთ ხარი.
ხარს, რქებს შუა, ლამაზ თავზე
შერჩენია თივა და ბზე.

ქროსოზა

მიხა შილღალი

რა ქნას ჩიტმა, შია, შია —
და შიმშილმა შიში სძლია, —
დააფრინდა ხარს ზედ თავზე
კენკავს, ქექავს თივას და ბზეს...

ამოიღო ნამცოხარი
და მიწაზე დაწვა ხარი...
მიაშურა ხის ტოტს ჩიტმა,
აწრიალდა, ავიშვიშდა;
სხვა ბედურებს გადასძახა,
აჭიკჭიკდა:
— ხა-ხა-ხა-ხა,
შეხეთ, შეხეთ, — ეს რა მოხდა,
ჩემი შიშით ხარი მოკვდა!

მსხედი

„მსხედი“ კანი

კონსილიუმის გაცემას საზღვარი არ ჰქონდა: ცხრა წლის ლენა ბლიზნოვა „ეკითხულობდა“... ხელებით! მას წინ დაულაგეს ბეჭდურტექსტებიანი, სხვადასხვა ფერის ფურცლები. გოგონა თითებით კარგად არც კი შეხებია ტექსტს, ისე გამოიცილა ასოებიცა და ქაღალდის ფერიც. ბავშვს თვალი ახვეული ჰქონდა გაუმჭვირვალი, შავი ნაჭრით. ზოგმა ეჭვი შეიტანა, — გოგონა ალბათ ნაჭრიდან იჭყიტება ან თვითონ ნაჭერში გადის სინათლეო. ეს

— პირველად. ხოლო მას შემდეგ, რაც ქაღალდი მოათავსეს გოგონას ზურგსუკან, მან კი ისევ შეუცდომლად გამოიცილა ქაღალდის ფერიცა და ასოებიც — დაეჭვებულთა რიცხვმა საგრძნობლად იკლო.
— ნუთუ მართლა „ხედავს“ კანით ხარკოველი გოგონა ლენა ბლიზნოვა? — ეკითხებოდნენ ერთმანეთს გაცემული ნეკროპათოლოგები, ფსიქოთერაპევტები, ფსიქიატრები...

მეცნიერებმა გაართულეს (დააქლეს) ლენას წინ დაუდეს რამდენიმე ფენად დაწყობილი ქაღალდი, მან ისე გამოიცილა ყველაზე ქვედა ფურცლის ფენა, რომ დანარჩენს არც კი შეხებია. უფრო მეტიც — მან „დაინახა“ რამდენიმე წიგნის ქვეშ ამოდებული სურათების ფერი, გადმოსცა მათი შინაარსი, ოღონდ ვერ იქნა და ვერ მოახერხა ერთი საზღვარგარეთელი აბსტრაქციონისტი მხატვრის სურათის რეპროდუქციის „წაკითხვა“.
— რაღაც უცნაური ხაზებია, ვერაფერი ვერ გავუხვი, — გოცდა ლენა.
მეცნიერთა გაცემა მაშინ უნდა გენახათ, როცა ლენამ ტექსტი წაკითხა ფეხის თითებით, მხრებით, ქუსლებით, იდაყვით...

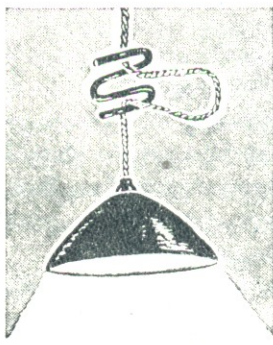
სახლის დალაგებისას ფანჯრები, სარკე და ნათურები გაწმინდე დაჭმუჭნული თხელი ქაღალდით. კარის ამყოლები, ფანჯრის ჩარჩოები — წყლისა და ნიშადურის სპირტის ნაზავში დასველებული ჩვარით.

პარკეტი ან ლინოლიუმი რომ არ დაზიანდეს, — სკამებს ფეხებზე სადურგლო წებოთი ამოაკარი თივთიკის ან თექის ნაჭრები (ისე, რომ არ გამოჩნდეს).

მუსიკალურ ინსტრუმენტთა სპილოს ძვლით ან პლასტმასით მოპირკეთებული კლავიშები რომ არ გაყვითლდეს, ისინი დრო და დრო გაწმინდე: ჯერ წყალბადის ზეჟანგის, შემდეგ — სპირტის ხსნარით.

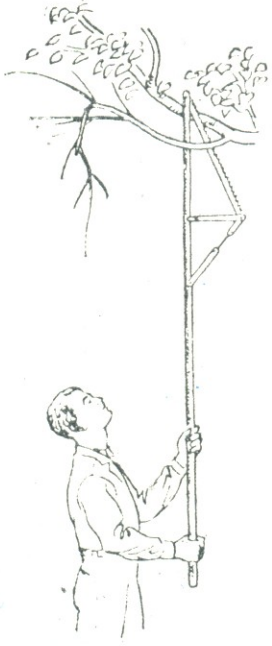
ნათურას სიმაღლე შეგიძლია სახელდახელოდ შეუცვალო აი ასეთი ფორმის მაგარი მავთულით (დახედე ნახატს).

კოშტი სანთელის (პარაფინის) ნამცეცები ჩაყარე ბენზინიან ბოთლში და ანჯღრე მანამ, ვიდრე ნამცეცები არ გაიხსნება. ხსნარში დაასველე ჩვარი და ზედაპირზე წაუსვი ფეხსაცმელს, შემდეგ გააშრე და ნაკერებში ხელმეორედ წაუსვი. ფეხსაცმელი წვიმიან ამინდში წყლით აღარ გაიჟღინთება,

ხეზი (წვრილი თოკი), რომლითაც შენ თავს უკრავ მურაბის ქილებს, წინასწარ დაასველე. გაშრობის შემდეგ ხეზი მაგრად შემოეჭირება ქილას.

ასეთ ხერხს თუ გააკეთებ — ხეზე გასვლა არ დაგჭირდება, ისე შეაჭრი გამხმარ ტოტებს.

— გამოთქმა: „კანით ხედვა“, ცოტა არ იყოს, არამეცნიერულად უღერს, — ამბობს პროფესორი ერაზკინი. — ბევრი რამ ჭერ კიდევ ასახსნელი და დასადგენია; თუმცა ერთი რამ უკვე ცხადია: თვალახვეული ადამიანი კითხულობს და ხედავს. შესაძლოა არსებობს რაღაც ურთიერთმონაცვლეობა გრძნობის სხვადასხვა ორგანოთა შორის! ივანე მიხეილის ძე სეჩენოვი წერდა, რომ შეგრძნობა ზოგიერთ შემთხვევაში ცვლის მხედველობას. უფრო მეტიც; ზოგიერთი არსება სინათლის სხივებს სხეულის ყველა უჯრედით შეიგრძნობს ხოლმე.

— ხომ არ ნიშნავს ეს, რომ ბლიზნოვა „ხედავს“ მთელი სხეულით?

— დიახ, ამ გოგონას შეუძლია წაიკითხოს და დაინახოს სხეულის

ყოველი ნაწილით, — ამბობს პროფესორი.

— ჩვენც შეგვიძლია „დავინახოთ“ კანით?

— არა, ყველას არ შეუძლია... ეს განსაკუთრებული მოვლენაა.

ადამიანის კანში არის რეცეპტორები, რომლებსაც ალაგზნებს ფერი, სინათლისა და ჩრდილის თამაში და სხვ. (გავიხსენოთ ქამელეონი, რომელსაც უნარი აქვს გამოიცვალოს კანის ფერი და შეეხამოს გარემოს).

„კანით მხედველობის“ საიდუმლოებას მეცნიერება სულ მალე გამოიცნობს.

„ნედელია“.

ყვავილები დაკრივე დილით, სანამ ცვარი შეაშრებოდეს; წვიმაში ნუ დაკრეფ— ჩქარა დაჭკნება.

იასამნის, ყაშიანისა და ქრიზანთემის ღეროთა ძირები დანის წვერით გახლიჩე და შიგ ასანთის ღერის ნატეხი ჩადე: ყვავილი ადვილად შეიწოვს წყალს და დიდხანს იცოცხლებს.

ყვავილებს ლარნაკში ფოთლებს ნუ ჩააყოლებ, თორემ ფოთლები დაღბება და წყალი მალე გაფუჭდება.

ყვავილების უმრავლესობა კარგად ინახება, თუ ლარნაკში ხის ნახშირის ბატარა ნატეხს ჩააგდებ. ყვავილმა რომ თავისი ფერი შეინარჩუნოს — წყალს ნიშადურის სპირტის რამდენიმე წვეთი გაუურიე.

ვარდი და მიხაკი დიდხანს არ დაჭკნება, თუ მოათავსებ დაშაქრულ წყალში. გეორგინებს, ქრიზანთემასა და მიხაკს კარგად ინახავს ასპირინი (ნახევარი აბი 3 ლიტრ წყალზე).

ვარდსა და მიხაკს ლარნაკში ერთად ნუ ჩადებ, თორემ ორივე დაჰკარგავს სურნელებას. ენძელასთან ერთად არ ჩადო ია ან კესანე, — ისინი ენძელას სუნს «ვერ იტანენ» და ჭკნებიან.

ერთმა კომპოზიტორმა თავისი ოპერის შესახებ აზრი აკეთხა ფრანც ლისტს.

— თქვენს ოპერაში ბევრი რამ არის მშვენიერი და ახალი, — უთხრა ლისტმა.

— თქვენ ფიქრობთ, მესტრო, რომ...

— ოღონდ. — გააწყვეტინა ლისტმა. — თქვენს ოპერაში რაც მშვენიერია — ძველია, რაც ახალია — არ არის მშვენიერი.

ბრაზილიაში არის კეპელა, რომელსაც ფერი და სურნელება შოკოლადისა აქვს.

სახლების დანომვრა პირველად ლონდონში შემოიღეს. — აღრესატებისათვის წერილების დროულად ჩაბარების მიზნით.

სპარსეთის მეფე კირი სახელით იცნობდა თავის ყველა ჯარისკაცს: ხოლო თემისტოკლე პირადად იცნობდა ათენის 210.000 მცხოვრებს.

8 წლის მოცარტმა შექმნა თავისი პირველი სონატები და სიმფონიები.

17 წლის უანა დარკი ხელმძღვანელობდა ჯარებს, რომლებმაც ორლენანს შემოხსნეს ალყა...

19 წლის რახმანინოვმა შექმნა ოპერა „ალეკო“...

29 წლის ვასკო დე გამამ გახსნა საზღვაო გზა ინდოეთში...

38 წლის სერვანტესმა დაწერა „დონ-კიხოტი“.

გიგანთი ჭიკაძე

მეცნიერებისათვის ცნობილია 25.000 სახეობის ჭია.

ავსტრალიასა და სამხრეთ ამერიკის ტროპიკებში არის ერთგვარი ჭიკაძე, რომლის სიგრძე სამ მეტრს აღწევს, იწონის 680-700 გრამს. ავსტრალიაში ამ ჭიკაძის დიგასტერს ეძახიან.

ავსტრალიელებს ეს ჭია პირველად გველი ეგონათ, მაგრამ მელბურნის მუზეუმის ზოოლოგებმა დაადგინეს, რომ იგი გველი კი არ არის, ჭიკაძეა მონათესავე ჭიაა.

ანა ნემსაძე

მწერების „საპაფიშრო“

ძირმწარა, რომელსაც იმერეთში ყალიონას ეძახიან, მწერების „საპაფიშროს“ წარმოადგენს.

რაშია საქმე? რატომ „აპატიმრებს“ მწერებს ძირმწარა? მიუხედავად იმისა, რომ ძირმწარას ყვავილში ბუტკოც არის და მტვრიანებიც, მისი დამტვრიანება არ ხდება, რადგან ბუტკო მტვრიანებზე ადრე მწიფდება. აქ მას „ეხმარებიან“ მწერები, რომელთაც ძირმწარა „აპატიმრებს“.

ძირმწარას ყვავილის მილისებური ნაწილი შიგნით დაფარულია წვრილი ბუსუსებით, რომელთა ბოლოები

ქვევითკენაა მიმართული. მწერი, სხვა ძირმწარასაგან წამოღებული მტვრით, მიძვრება ყვავილში. მტვერი ინსტიქტურად დინგზე გადააქვს და ბუტკოს წუწნის. როცა უკან გამოსვლას დააპირებს, მას ბუსუსები აღარ უშვებენ. დამტვრიანების შემდეგ, ბუსუსები ჭკნება და მწერი თავისუფლად გამოდის გარეთ, რის შემდეგაც ყვავილი ხურავს მილში შესასვლელს, რადგან სხვა მწერების შიგ შესვლა უკვე აღარაა საჭირო.

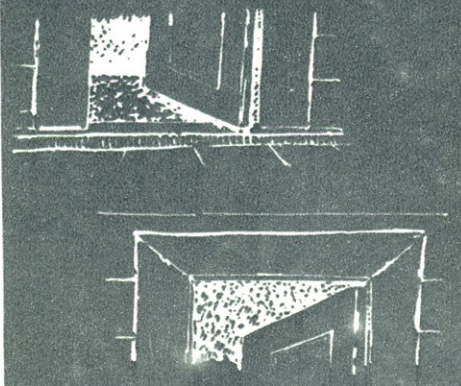
ძირმწარას თესლი შეიცავს ძლიერ საწამლავს—ალკოლოიდს (არისტოხოლინს), რომელსაც მედიცინაში სისხლის წნევის სამკურნალო საშუალებად იყენებენ.

ქლორელა

ქლორელა წყალმცენარეა. მისი მრავალი შესანიშნავი თვისება ამ უკანასკნელ წლებში გახდა ცნობილი. იგი სწრაფად იზრდება და ყველა სხვა მცენარეზე უფრო ენერგიულად იმუშავებს საკვებ ცილებსა და ცხიმებს.

ქლორელა ჰერმეტიულად დახურულ შენობაშიც კი გამოყოფს ჟანგბადს; ამ თვისების გამო, ქლორელას შეუძლია დიდი საპსახური გაუწიოს კოსმონავტებს კოსმოსში ფრენის დროს.

ზღურბლი — ამ ყოლების (ამყოლის განმარტება იხილეთ „პიონერის“ № 2-ში) შემაერთებელი, კარის ჩარჩოს ქვედა ნაწილი.

საქსპირლი — ამ ყოლების შემაერთებელი, კარის ჩარჩოს ზედა ნაწილი, ზღურბლის მოპირდაპირე.

საქსპირლი — დიდი ანკები.

კელექტია გაგიგონიათ თუ არა ეს სიტყვა?

თუ გაგიგონიათ, სად გაგიგონიათ?

თუ არ გაგიგონიათ, იქნებ მათი სინონიმები იცით?

ველით პასუხს.

გიზუნა „განაღმვა“

მეექვსეკლასელმა ედიკ პავლიუჩენკომ და მისმა ამხანაგებმა ქალაქგარეთ, სტეპში, „რაღაც რკინები“ იპოვეს და იქვე მოგიზუნებენ კოცონში ჩაყარეს. გაისმა ძლიერი აფეთქების ხმა...

ედიკი ქალაქის საავადმყოფოში მიიყვანეს. მას წვივზე ჰქონდა ღრმა ჭრილობა, საიდანაც სისხლი სდიოდა. ამოღო ცდილობდა ქირურგი ჭრილობიდან ნამსხვრევებს ამოღებდა. რენდგენით დადგინდა, რომ ბიჭუნას ფეხში ჩარჩენოდა ხელყუმბარის აუფეთქებელი ფალია. ოპერაცია საშიში იყო როგორც ბავშვისათვის, ისე ექიმისათვის. სამხედრო პიროტექნიკოსმა, კაპიტანმა ნ. სამოხინმა, რომელიც ამ შემთხვევის გამო საავადმყოფოში მიიწვიეს, მოითხოვა, რომ საოპერაციო ხელსაწყოები მხოლოდ ოპერაციის დასაწყისში ეხმარათ, რადგან მოსალოდნელი იყო ლითონის შეხებას ფალია აუფეთქებია.

ქირურგი ლ. ბობილევო ფრთხილად აკეთებდა ოპერაციას. აი, უკვე გამოჩნდა ფალია. ქირურგმა ინსტრუმენტები გვერდზე გადადო და თითებით დაიწყო კუნთებში ჩახლართული მავთულის ამოღება. მალე ფალია ხელისგულზე ჰქონდა...

ლ. ბობილევს თხუთმეტათასამდე ოპერაცია აქვს გაკეთებული, ასეთი „განაღმვა“ კი პირველად მოუხდა.

უზაფურავის ასაცილებლად

ამიერიდან, ჰამბურგის სუსტად გაშუქებული ქუჩებით შინ მიმავალთ ევალებათ, ზურგზე დაიმაგრონ ფო-

ლადის მრგვალი ფირფიტა-რეფლექტორი, რომელიც აირეკლავს ზურგის მხრიდან მომავალი მანქანების შუქს. ჰამბურგის პოლიცია იმედოვნებს, რომ ქუჩაში მოძრაობის ეს ახალი წესი საგრძობლად შეამცირებს ქალაქში უბედურების შემთხვევათა რიცხვს.

ფრინველები — ემიგრანტები

შვეიცარიაში ახალი ემიგრანტები დასახლდნენ. ისინი სხვადასხვა ქვეყნებიდან ჩავიდნენ იქ, რათა დაეხმარონ შვეიცარიელებს მღრღნელების წინააღმდეგ ბრძოლაში.

შვეიცარიის ნატურალისტები იმ დასკვნამდე მივიდნენ, რომ ქიმიური საშუალებებით ბრძოლა მღრღნელების წინააღმდეგ არ იძლევა სასურველ შედეგს. ცნობილია, რომ

მღრღნელები ბუს „პირისჩასატკბარუნებელი“ საუზმეა და, აი, ბრძოლის ახალი მეთოდის გამოცდა წარმატები ჩატარდა საცდელ ფართობებზე. ამჟამად, ბუების ახალდასახლებათა კოლონიები სწრაფად მრავლდება შვეიცარიის იმ რაიონებში, სადაც გავრცელებულია მღრღნელები.

რეკლამის მსხვერპლი

დანიის საბავშვო ბაღების ასოციაციის დაარსების 25 წლისთავს აღნიშნავდნენ. ზეიმის ორგანიზატორები დიდხანს ფიქრობდნენ იმაზე, თუ რო-

გორ გამოეჩინათ თავი და შეექმნათ ასოციაციის რეკლამა. ფიქრობდნენ და „გამოიგონეს“... საბავშვო ბაღების აღსაზრდელთა საესტრადო გამოსვლების პროგრამაში მთავარ „ღერძად“ შეიტანეს როკ-ენ-როლი, რომელსაც ასრულებდნენ ორი წლის ბიჭუნები.

„მიდი, მიდი, დაამუხრუჭე!“

მიმდინარეობს ავტომობილთა ტრადიციული შეჯიბრი, რომლის ორგანიზატორია პარიზის ერთ-ერთი გაზეთი „ლიბერასიონი“. ტრასაზეა ძველი მარკის ავტომობილები. ისინი ძლივს მიღოდავენ. გულშემატკივრები კი აზარტულად ყვირიან:— „მიდი, მიდი, დაამუხრუჭე!“

ამ შეჯიბრში პირველი ადგილი დაიკავა ავტომობილმა, რომელმაც წინასწარ განსაზღვრული ტრასა — 600 მეტრი გაიარა 1 საათს, 50 წუთსა და 8 წამში. შეჯიბრის სხვა მონაწილეებმა ვერ გაუძლეს ასეთ „სწრაფ“ ტემპს და ფინიშთან უფრო ადრე მივიდნენ.

ასეთი „რბოლები“ დიდძალ მყურებელს იზიდავს საფრანგეთში.

ქვეყნის

ლოგიკური ამოცანები

ვინ გატეხა სარკე?

ერთ დღით სკოლის დირექტორმა შეამჩნია, რომ დიდი სარკე, რომელიც სკოლის დერეფანში ეკიდა, დამსხვრეული იყო. დირექტორმა იცოდა: წინა დღით სკოლიდან ყველაზე ბოლოს მეექვსე-კლასელები წავიდნენ. მან ამ კლასიდან გამოიძახა ყველაზე უფრო ცელქი ცხრა მოსწავლე და თვითველ მათგანს ჰკითხა, თუ ვინ გატეხა სარკე. აი, რა უპასუხეს ბავშვებმა:

- თამაზი: „სარკე გატეხა ვაჟამ“.
- ზურაბი: „არა, ვაჟას არ გაუტეხია“.
- რეზო: „სარკე გატეხე მე“.
- გია: „სარკეს გატეხავდა ან რეზო, ან არჩილი“.
- ვაჟა: „ზურაბმა არ თქვა მართალი“.
- გივი: „სარკე რეზომ გატეხა“.
- გაგა: „რეზოს არ გაუტეხია“.
- არჩილი: „არც მე, არ რეზოს არ გაგვიტეხია“.
- ირაკლი: „არჩილი მართალს ამბობს. ვაჟაც არაფერ შუაში არ არის“.

ამ ცხრა პასუხიდან მხოლოდ სამი პასუხია სწორი? დაასახელეთ, — ვინ გატეხა სარკე.

ვინ რა და რამდენი დაიჭირა?

დათო, გია, გოგიტა და ზაზა სათევზაოდ წავიდნენ. გზაზე წინასწარ იკვეხნიდნენ, — არა მე დავიჭერ უფრო მეტ თევზს და არა მეო. დათომ თქვა: „თევზიც არის და თევზიც; მოდით, ქულეები დავაწესოთ: დაიჭერ წვერას და — შენია ხუთი ქულა, ქაშაყს დაიჭერ და — ოთხი ქულა, ღორჯოში — ორი ქულა, ვენახაში — ერთი.“

შეთანხმდნენ. ერთადერთი წვერა დათომ დაიჭირა. მეთევზეებმა დაიჭირეს 3 ღორჯო. ყველამ ერთად მოაგროვა 18 ქულა. ყველაზე ნაკლები ქულა გიამ მოაგროვა, მიუხედავად იმისა, რომ მან ყველაზე მეტი თევზი დაიჭირა. გიამ და გოგიტამ — ორივემ ერთად — მოაგროვეს იმდენივე ქულა, რამდენიც დათომ და ზაზამ. არც ერთ ბავშვს არ ჰქონდა ერთნაირი ქულა.

ვინ რა და რამდენი თევზი დაიჭირა?

პიონერი!

მოგვხარია:

ეათი წლის მანძილზე

ჩვენს უხანაღუი გაგოქვეყნებულნი

რომელი

მოთხრობა

ღეძნი

ნახაზი

ნაკვეთი

მოგეწონა

და

რომელი

ნაკა

რომელია

განყოფილება

დაბინძურებს ყველაზე უფრო

ბარეპანის 1-ლი ბვერდის მხატვრობა-თეფიკ სასონაძისა

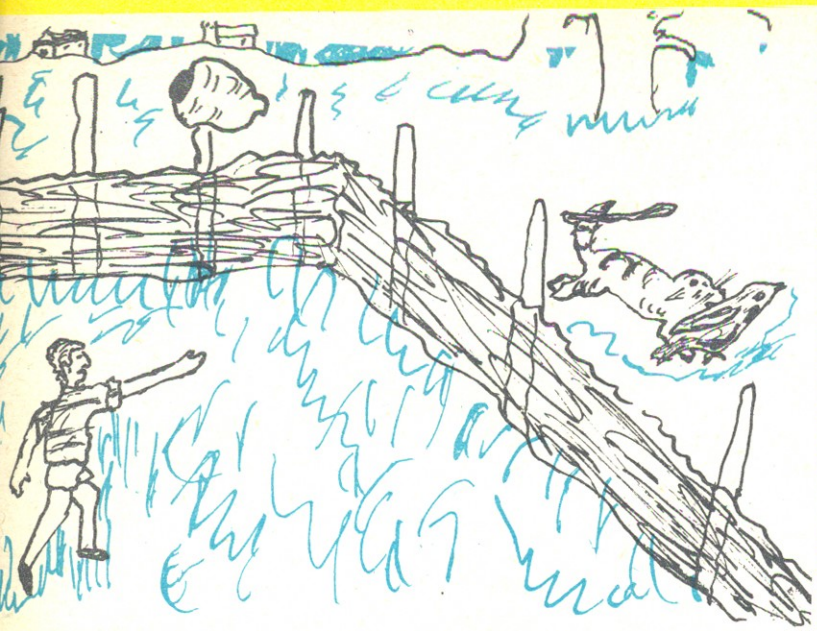
რედაქტორი მუხრან მაჭავარიანი

სარედაქციო კოლეგია: შილიკე ბერიკე, კოსტოპ ვლანიკე, იაგო ვაკლესანიკე, კვავი ინანიშვილი, ჯუანშიკ კვარაცხელია, სერგო კლდიაშვილი, ზურაბ ლეჟაველი (პ/მგ. მდივანი), მარიჯანი, ბაიოჯ ფოცხიშვილი (სამხატვრო რედ.), ბიორკი შატბერაშვილი

ჩვენი მისამართი: თბილისი, პლენანოვის 91 ტელეფონები: რედაქტორის—5-17-76 საერთო—5-07-43

„ПИОНЕРИ“. На грузинском языке. Адрес редакции: Тбилиси, пр. Платанов, 91. გამომცემლობა „ნაკადლო“. უკ 04221 ტირ. 83.500. პირ. ფორ. რაოდ. 41/31. ფიზ. ფორ. რაოდ. 2. ხელმწიფრ. დასავ. 4/IV-64 წ. სტამბის უკუკ. 541. გამომც. მუკუ. 105. საქ. კომ. განმეკემლობის სტამბა № 1 რედაქციაში მუშოსული მასალები აქტორებს არ უბრუნდება.

ფასი 20 კაპიკი

თამაზ მახათაძე,

ყვარლის რაიონის სოფ. აფენის საშ. სკოლის VIII კლასი.

ჩვენი ჟურნალის პირველ ნომერში დაბეჭდილი ქართული ხალხური იგავი „შოშია“ ორასზე მეტმა ნორჩმა მხატვარმა დაასურათა.

ნახატები განიხილა რედაქციის სამხატვრო საბჭომ.

ბევრი ნახატი მკრთალი იყო და დასაბეჭდად არ გამოდგა.

ზოგი წიგნებიდან იყო გამომხატული (კატა, შოშია) და ამიტომ დავიწუნეთ.

ბევრი ნახატი რედაქციამ დაგვიანებით მიიღო, ამიტომ, მიუხედავად ზოგიერთი მათგანის ღირსებისა, დაბეჭდა ვერ მოვახერხეთ.

საშ. სკოლის VIII კლასი.

გიორგი ხორგუაშვილი,

ცხეთის რაიონის სოფ. დოესის საშ. სკოლის V კლასი.

მარიანე აბესაძე,
ქუთაისის მე-6 საშ. სკოლის VI კლასი.

